Ժ. ՏԱՐԻ 2909 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ՍԱՀՄԻ 4386 14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1893 16 ՐԷՊԻՒ. ԱՒԸՐ 1311 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ՅՂԵԼ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան [illegible]	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան [illegible]	56
»	Վեցամսեայ	28
Ընթեր [illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց [illegible]	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 14/26 ՀՈԿՏ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՐԵՇԱԼ ՄԱՔ ՄԱՀՈՆԻ յուղարկաւորութեան առթիւ արտասանած ճառին մէջ, Պ. Շարլ Տիւբիւի յիշեց հանգուցելոյն գործունէութիւնն իբրեւ քաղաքացի, իբրեւ հանրային մարդ եւ նախագահ Հանրապետութեան։ Մաք Մահոն ուղղամտութեամբ ի կիր արկած էր իշխանութիւնն եւ ապա օրինակելի արժանապատուութեամբ քաշուած էր իշխանութենէ։ Մեռնելէն առաջ իմացաւ որ Ֆրանսա՝ իւր նոր կացութեան մէջ՝ հաստատ գրաւական մը գտած է խաղաղութեան, որուն պէտք ունի Եւրոպա։ Հանգուցեալը բերկրութեամբ ողջունեց Ֆրանսիացւոց հանդէսներն, որոց բարոյական նշանակութիւնն հասկցաւ իւր զինուորականի եւ հայրենասէրի սրտին։ «Իւր մարմինը փոխադրելով Էնվալիտի զինուորական հաստատութիւնն, իրենց սուգը Ֆրանսայի սուգին կցորդող մեր բարեկամներուն ցոյց կուտանք թէ Հանրապետութիւնը գիտէ կուսակցական վէճերէ վեր բռնել Ֆրանսական երկրին սուրբ պատկերն եւ հանրային շահը»։ Պատերազմական նախարար Լուազիյօն զօրավար յանուն բանակին ներբողեց անուանի զօրապետն, յիշելով անոր քաջագործութիւններն, եւ հաստատելով թէ նոյն իսկ իբրեւ Հանրապետութեան նախագահ՝ Մաք Մահոն մնացած է հաւատարիմ եւ անսպիտ զօրական մը, օրինապահ, պատուախնդիր եւ հայրենասէր։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Ֆրանսական կառավարութիւնն ուզեց արտասովոր նուէր մ՚ընել Աւելան ծովակալին։ Հրամայեց Ազգային Մատենադարանի վարչութեան որպէս զի հազուագիւտ ձեռագիր մը նուիրէ ռուս ծովակալին։ Մատենադարանապետ Պ. Լէոփոլ Տըլիլ ընտրեց գրեթէ անընթեռնլի դարձած սլաւական հին ձեռագիր մը, որ Ռէնսէ Փարիզ բերուած էր 100 տարի առաջ, 1789ի դէպքերուն ժամանակ։ Քննութեամբ հասկցուած էր թէ այս ձեռագիր մատենին վրայ Ֆրանսայի հին թագաւորք կանոնական երդումը կ՚ընէին իրենց թագադրութեան պահուն. զի այն ժամանակ Ռէնսի մէջ եկեղեցականք կը կարծէին թէ այս գրեթէ անընթեռնլի ձեռագիր Աստուածաշնչի ամենահին ձեռագիր մ՚է։ Փարիզի լրագիրք այս առթիւ կ՚ըսեն թէ «Այս դէպք ցոյց կուտայ Ռէնսի վաղեմի Արքեպիսկոպոսներուն հմտութեան չափը»։

Ի ՓԱՐԻԶ.— Ռուսաց գալստեան առթիւ լրագրաց համամտութիւնն երկար չտեւեց։ Պ. Կոպլէի Բըթիթ Ռէբիւպլիք Ֆրանսէզ ժողովրդական 10 փարանոց թերթին մէջ գործաւորական կուսակցութեան պարագլուխներէն Պ. Արման բողոք բարձաւ ռուս հիւրերուն գալստեան առթիւ այսքան չափազանցութիւն ըլլալուն դէմ, եւ ըսաւ միջնակարգ հարուստ դասին որ քիչ մ՚ալ գործաւորներուն վիճակը մտածեն։ Բայց ճիշդ ասանկ չգրեց.— Անթարգմանելի ծանր խօսքեր գրեց, նոյն իսկ նախատալից բառեր գործածեց, հեգնելով Ֆրանկոռուս հանդէսները։ Պէտք է սակայն ըսել թէ այս մարդուն պէս մտածող Ֆրանսացիք հազուադէպ կը գտնուին, գէթ ի վերին երեսս, մամլոյ մէջ։

ԿՈՒՆՕՅԻ հանճարին սքանչացողներէն մին էր Վիքթորիա Թագուհին, որ լաւ երաժիշտ է, եւ շատ կը սիրէ մանաւանդ կրօնային երաժշտութիւնն, յորում անուանի վարպետ մ՚էր Կունօ։ Լսելուն պէս ֆրանսացի արուեստագէտին մահը, Թագուհին Պալմօրալի դղեակէն հեռագրեց առ Լորտ Տըֆըրին.— «Այս վայրկենին կը լսեմ թէ Կունօ մեռեր է։ Խնդրեմ, առ տիկին Կունօ եւ իւր ընտանիքին հաղորդեցէք իմ համակրանքս եւ խորին վշտակցութիւնս։ Անդարմանելի կորուստ մ՚է։ Այն մեծ վարպետին գործոց համար ամենամեծ սքանչացում կը տածեմ»։

ԻՏԱԼԻԱ.— Նախարարապետ Պ. Ճոլիթթի քաղաքական հացկերոյթի մը մէջ ի Փիէմոնդէ արտասանած ճառով, հաստատեց թէ Իտալիա գանձային դժուար կացութեան մը մէջ կը գտնուի, բայց ապահովցուց թէ կառավարութիւնն հետամուտ է դարմանը գտնելու, եւ բոլորովին խաղաղասէր ընթացքի մը կը հետեւի։ 1884—85էն 1892—93, Իտալիա իւր ելմտացոյցին բացը տարեկան 250 միլիոն ֆր.էն իջուցած է 14 միլիոն ֆր.ի, եւ երկաթուղիներու շինութեան տարեկան ծախքն ալ 266 միլիոնէն 29ի իջուցած է։ Բայց սաստիկ պայքար մը կը մղուի իտալական վարկին դէմ։ Իտալական ռանթը (որ դեռ քանի մը ամիս առաջ 94 էր եւ այսօր 83է վար կը գտնուի) կոտրելու Իտալիոյ թշնամիք միշտ կ՚աշխատին։ Ինքնապաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնել պէտք է։ Դժբախտաբար, դրամական տարբերութեան աւելնալը (այսինքն՝ թղթադրամին [illegible]) ծանր դժուարութիւն մ՚է իտալեան գանձուն համար, որ ամեն տարի մեծաքանակ ոսկեդրամ պիտի վճարէ օտարներուն իբրեւ ռանթին տոկոս, եւ այս ոսկին ճարելու համար կառավարութիւնը մեծաքանակ —ճիշտ վճարել կը հարկադրի։ Հետեւապէս, կը խորհուի մաքսերն հնչուն դրամով գանձել, որով գանձին մէջ ոսկի միշտ կը գտնուի, եւ տեղի չի մնար օտարներու այն երկիւղին թէ տոկոսները վճարելու համար նոր փոխառութիւն կնքել պիտի հարկադրի Իտալիա, երկիւղ զոր դիտմամբ կ՚արծարծեն Իտալիոյ թշնամիք, նոր հարուած մը տալու համար։ Մաքսերն հնչուն դրամով գանձելէն զատ, (այսինքն՝ մաքսատան մէջ թղթադրամն անընդունելի հռչակելէն զատ,) տուրքեր պիտի հաստատուին կամ աւելցուին, ելմտացոյցին բացը գոցելու համար։ Ժառանգութեանց վրայ տուրքը պիտի աւելցուի, մեծ ժառանգութիւններէն աւելի մեծ քանակութեամբ տուրք առնելու համար, եւ տարեկան 5,000 ֆր. է աւելի դրամ հասոյթ ունեցողներուն վրայ յառաջատուական տուրք մը պիտի հաստատուի եկամտի, այնպէս որ հասոյթին քանակութիւն որքան աւելի ըլլայ՝ նոյնքան բարձր սակով մը տոկոսի եւ առնուի եկամտի տուրքն։ Այս կերպիւ կը յուսացուի տարեկան 40 միլիոն ֆր. աւելի գանձել, որով կը վերահաստատուի ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւնը։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔՆ ԻՏԱԼԻՈՅ 1860ին 97 միլիոն անգլ. ոսկի էր, 1870ին 332 միլիոն, 1881ին 393 միլիոն, 1882ին 446 միլիոն եւ 1892ին 484 միլիոն անգլ. ոսկի։ Թէպէտ տոկոսն 100էն 5 է, բայց 13 առ 100 եկամտի տուրքին ենթակայ ըլլալով, 5 ոսկի տոկոսը կուգայ 4 անգլ. ոսկի եւ 7 շիլինի։ Տարեկան 367 միլիոն ֆրանք տոկոս կը վճարուի։ Անցեալ տարի Իտալիա 155 միլիոն ֆր. օտար երկիր ղրկեց օտարազգի արժէտեարց վճարուելու իբրեւ տոկոս։ Ի Ֆրանսա ղրկեց 43½ միլիոն ֆր., Գերմանիա՝ 32 միլիոն 300 հազար, Անգլիա, 10 միլիոն ֆր.։

ՓԷՆԹԷՐ ԼՈՅՏԻ խորհրդարանական խմբակից Տէթ. Թէյլ «կայծակնահար» եղաւ հնտախտէ, քանի մը ժամուան մէջ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ իրենց ապրանքներուն ռէքլամ ընելու հանճարեղ միջոց մը գտած ըլլալ կը կարծեն, մանուկներով նմոյշ ղրկելով Ռուսերուն, իբրեւ «հայրենասիրական նուէր»։ Ուտելիք խմելիք բաներուն ըսելիք չկայ։ Գինիի, գարեջրի տակառներն եւ ծխախոտի ու սիկառի կամ սիկառէթի տուփերն ատորժելի են անշուշտ։ Բայց ուրիշ ապրանքներ (օրինակի համար՝ անուանիներով կօշիկներ,) այնքան անօգուտ են եւ այնքան մեծ տեղ կը բռնեն շոգենաւուն մէջ, որ ռուս նաւազք վարանեալ մնացեր են թէ ինչ ընեն։

ՓԱՐԻԶԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ, Ռիշառ կարդինալ, որ իւր արքեպիսկոպոսական պալատան մէջ ընդունեց Աւելան ծովակալը, կը մասնակցի Ֆրանսացւոց հայրենասիրական ուրախութեան։ Ռուս հիւրերուն գալստեան առթիւ, հովուական մ՚ուղղեց իւր թեմին եկեղեցականաց, որով կ՚ըսէ. «Երկու ժողովրդոց այս սրտագին եւ հայրենասիրական միութեան մէջ կը տեսնենք Աստուծոյ մէկ օրհնութիւնը մեր երկրին համար, եւ բովանդակ Եւրոպիոյ համար խաղաղութեան եւ ապահովութեան երաշխաւորութիւն մը։ Հանրութեան բաղձանքին թարգման կ՚ըլլանք, պատուիրելով որ վաղը բոլոր եկեղեցեաց մէջ հանդիսաւոր գոհաբանական պաշտօն մատուցուի այս առթիւ։ Մեք անձամբ ներկայ պիտի ըլլանք Մոնմառդրի մայր-եկեղեցւոյն մէջ նոյն արարողութեան։»—Այս պաշտօն տեղի ունեցաւ, յետ որոյ ամեն եկեղեցեաց մէջ կատարեցաւ հոգեհանգիստ ի յիշատակ Մաք-Մահոնի։ Փարիզի Հրեաներն ալ իրենց սինակոկներու մէջ աղօթեցին Ռուսաց համար։

ՓԱՐԻԶԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ, օտարաց դիւրագրգռութեան տեղի չտալու համար, ի Շանզ Էլիզէ գտնուող Ստրազպուրկի արձանին վրայէն վերցուց նախկին Ֆրանսացի Հայրենասիրաց Դաշնակցութեան զինանշանն, որ այս արձանագրութիւնը կը կրէ. «Հ. Պ. 1870—18 · · · »։ Ի Փարիզ տիրող հայրենասիրական խանդավառութեան առթիւ, այս արձանագրութիւն Ռուսաց կամ Ֆրանսացւոց կողմէ կրնար անպատշաճ ցոյց մը յառաջ բերել։ Օտարազգիք եւս կը գովեն Ֆրանսացւոց այս զգուշաւորութիւնն իրենց հանդէսներուն մէջ։

ՎԻՐԽՈՎ.— Գիտութեան այս իշխանը, հռչակաւոր Բրոֆ. Վիրխով, անցեալ շաբթու իւր ծննդեան տարեդարձը տօնելու առթիւ, Պերլինի Բժշկական Համալսարանէն պատուոյ վկայագիր մը ստացաւ, յորում ըսուած է թէ Վիրխով «իշխան մ՚է բժշկաց մէջ, լոյս մ՚է, զարդ մ՚է Համալսարանին համար»։ Պերլինի Գիտութեանց Ակադեմիան, քաղաքային իշխանութիւնը, գերման եւ օտար Համալսարանք նմանք խնդակցութիւններ ղրկեր էին իրեն։ Ցայտնի է թէ երեսփոխանական վերջին ընտրութեանց մէջ Վիրխով յաղթուեցաւ գործաւորականներէ եւ չկրցաւ անդամ ըլլալ Կայսրութեան Խորհրդարանին (Ռայխսթակի)։ Բայց անդամ կը մնայ Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովոյն կամ Լանտակին։ Այս հանգամանքով իւր ընտրական շրջանակին մէջ ճառ մը արտասանելով, Վիրխով քննադատեց «շահու քաղաքականութիւնը» զոր Պիսմարք սկսած է, եւ յորմէ ծնունդ առած են «Երկրագործականք» որք միայն երկրագործներու շահը պաշտպանելով, կը հակառակին առեւտրական դաշնագրաց կնքման։ Նոյն քաղաքականութենէն ներշնչուած են գործաւորականք եւ հակահրէականք։ Քննադատելով [illegible] գուանութեան դէմ մղեալ պայքարն, ըսաւ կրօնային կռիւներու [illegible] եւ [illegible] որ գերման ժողովուրդը [illegible] մնայ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Հռոմայ կառավարութիւնն որոշեր է զի գտնուի իտալեան նաւախումբ մը Անգլիա երթայ, եւ այցելով Բորդսմութ եւ այլ անգլ. նաւահանգիստներ, փոխադարձ այցելութիւն ընէ անգլ. նաւատորմին։

ԿԻՆ ԶԻՆՈՒՈՐ.— Ցէլլոր (Միաց. Նահանգաց մէջ) այս օրերս զինուոր մը մեռաւ, զոր թաղելէն առաջ ըստ օրէնի մարմինը քննելով, զինուորական իշխանութիւնն առաջին անգամ տեղեկացաւ թէ այր մը չէր այլ կին մ՚էր։ Անունն էր Ճէք Եօրկէնզըն։ Դանիացի էր, եւ իբրեւ Դանիացի զինուոր Շլեզվիկ—Հոլշդայնի պատերազմին մէջ պատերազմելով Բրուսիացւոց եւ Աւստրիացւոց դէմ, քանիցս վիրաւորուած էր։ Ապա Ամերիկա անցնելով զինուորութիւն բռնած էր եւ հրամանատարներուն համակրանքն արժանացած։ Յետոյ արհեստի պարապած, եւ վերջապէս հեծելազօրաց գունդի մը մէջ մտած էր. զի սաստիկ կը սիրէր զինուորական ասպարէզն, եւ այս պաշտօնին մէջ մեռած է, առանց բնաւ յայտնելու թէ կին մ՚էր։

ՌՈԴՈՍԹՈՅԻ ՏԵՂԱՅԻՆ ԲԱՐՔԵՐԸ

Սովորութիւններու շարք մ՚ալ հոս՝ Ռոտոսթոյի մէջ կայ զորս լուսաւորութիւնը հետզհետէ կը մաքրէ։ Ասոնցմէ մի քանին կ՚ուզեմ յիշատակել։

Հարսանեաց սովորութիւնը խիստ պատմական կերպիւ կը կատարուէր մինչեւ անցեալ տարի. փեսան նուագածուաց խումբ մը բռնել պարտէր. պարտաւոր խնճոյից սեղան մը ճոխապէս զարդարուած ընտիր եւ բազմատեսակ կերակուրներով եւ ըմպելեօք։ Ճաշէն վերջ ընդարձակ սրահ մը կը ժողվէին, յորում նուագածուաց խումբն կ՚սկսի նուագել եւ այս ժամանակ կը տեսնես, բազմաթիւ Բագոսի խնկարկուներ՝ որք մինչեւ լոյս կը պարեն, կը խնդան, կը պոռան։ Այսպէս կ՚ընէին թէ՛ հարուստներն, եւ թէ՛ աղքատներն, առանց բացառութեան։ Հարսանեաց հանդէսէն վերջ կը տեսնես որ մեր փեսան 10-20 ոսկիի գումարի մը պարտքի տակ մտած է, զոր հատուցանելու համար ամիսներով կը նեղուի։

Սակայն հիմա այդ սովորութիւն փոխուած է, ո՛չ նուագ կայ, ո՛չ շատ ըմպելիներ կան՝ հրաւիրեալք հետեւաբար քիչ են։ Այժմ Ռոտոսթոյի երիտասարդութիւնը ուրիշ բան մը կը խորհի, այն է հրաւիրեալք միայն պսակի արարողութեան ժամանակ ներկայ լինին, եւ իրենց թէյ մը կամ անուշեղէն մը հրամցուելով մեկնին։ Մի քանի երիտասարդներ որք նշանուած են, որոշած են իրենց հարսնիքն այսպէս ընել, որով աւելի օգտակար եւ աւելի լուրջ կը լինի։

Ուրիշ սովորութիւն մ՚ալ գերեզմանոց երթալու սովորութիւնն է, որ տարին 4-5 անգամ տեղի կ՚ունենայ. երբ մեռելոցի օրերն կը մօտենան, բազմաթիւ ընտանիքներ՝ ընդհանրապէս կանայք, մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն, բայց ինչ պատրաստութիւն —դարձեալ սեղանի պատրաստութիւն, հարսնիքէն աւելի ճոխ՝ որովհետեւ հանրային սեղան մ՚է այս անգամ. երբ մեռելները կ՚օրհնուին, կը տեսնես բազմաթիւ դաշտային սեղաններ պատրաստուած՝ հարիւրաւոր կանայք կը ճաշեն։ Բայց այս սովորութիւն ալ փոխուած է, փոխանակ գերեզման կերակուրներ տանելու, անոր ստակը տեղւոյս աղքատախնամ ընկերութեան կը յանձնեն եւ կամ բուն իսկ իրենց ձեռքով կը բաշխեն զայն աղքատաց. գովելի չէ՞։

Մի քանի գաւառներ պատմելու գիտեմ որ դեռ այդ գաւառներու հայ հասարակութիւնները կը խորդան հին եւ անօգուտ սովորութեանց մէջ. յուսալից ենք որ Ռոտոսթօ օրինակ լինի այդ գաւառներուն, եւ թէ այս սովորութեանց հետ բառնալ նաեւ կրթական գործին դէմ յարուցուող արգելքներն։

Մ. Տ. ԵԶԵԿԻԼԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՐՍԱՆԻՔ Ի ՀԱՅՈՑ ԳԻՒՂ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ

Բ.

Գալով «գգուանքին», կէս գիշերը քառորդ ժամ անցնելով փեսայն ու կնքահայրը բացի ճերմակեղէնէ՝ յոտից ցգլուխ կը մերկացնեն. լաւ ձայն ունեցող մի քանի անձեր բազմութեան միջեւ կանգնելով՝ հանդերձ իւրաքանչիւր կտորին վրայ հետեւեալ երգը կ՚երգեն. «Հայիկ հագուցէք մեր այս մանկուկին, առէք շնորհաւոր մեր նոր փեսային». բազմեալք կ՚աղաղակեն ըսելով «Աստուած շնորհաւոր ընէ» եւ ապա կը գգուեն երկուքն ալ. փեսայն յետ գգուածուն պարտաւոր է ներկայ եղողներուն ամենուն ալ ձեռքն համբուրել անոնց օրհնութիւնը խնդրելով, եւ կը ցրուին։ Երկուշաբթի առաւօտ է. երբեմն կը պատահի որ գիւղին մէջ 10—12 հարսանիք մէկէն կը լինին, այս պատճառաւ յարմար դատուած է լոյս աչքով պսակել հարսերը. զի գիշերը կնքամարց անտարբերութեան պատճառաւ հարսերուն կարգը շփոթելով անտեղութիւնք կը ծագին։ Ուստի առաւօտեան 5րդ ժամուն թմրուած է պսակը։ Գիւղին հարսերուն կրած տառապանքը, բաղդատմամբ Պոլսոյ հարսերուն, շատ անտանելի է։ Երիցուհին երկուշաբթի առաւօտ հարսի տունն երթալով կը դնէ անոր գլուխը բոլորակաձեւ թագ մը՝ մասամբ զմբեթաւոր, եւ անոր վրայ ալ մետաքսեայ հաստ քօղ մը ձգելով՝ խեղճ հարսին գլուխը կը բանտարկէ, դատապարտելով զնա այդ ծանրութեան տակ մնալ մինչեւ Թագվերացի երեկոյին։

Երիցուհին հարսին քով թողլով, այժմ երթանք փեսայի տունն. հարսնեւորք պատրաստ են եւ կը սկսին քալել մեզ հետ ունենալով փեսայն եւ կնքահայրը. երգերով ու պարերով ամբողջ գիւղին շրջան ընելէ վերջ կը հասնինք հարսի տան դրան առջեւ. զարմանալի կէտը հոս է. ահա կը սկսի «դուռը չպիտի բանամք»ի կռիւը. երկար բարակ կը սպասենք հոս, մինչեւ որ «կուտուք իրենց խըրբը առնին» (!)։ Խաղաղութիւնը կը տիրապետէ՝ փեսային կողմէ մի քանի մեծերու խոստացուելով. դռները կը բացուին, կը մտնենք ներս։ Մինչ փեսայն ոտքը կը դնէ սանդուխի առաջին բազրոճին վրայ, սպասուհիներէ մին անմիջապէս հաւ մը մորթելով արիւնը կը սրսկէ անոր կօշիկներուն վրայ եւ այնպէս թող կուտայ որ վեր ելնէ. քահանայն շուտով կը կատարէ ձեռնտուութիւնն եւ դուրս կ՚ելլենք. հոն սովորութիւն մ՚ալ ի գործ դնել կուտան հարսին, այն է՝ երեսը դրան դարձնել տալով երեք երկրպագութիւն ընել կուտան, եւ պառաւ կին մ՚ալ ի փրկութիւն ափ մը կորեկ կը նետէ երկուցունց վրայ, ըսել ուզելով թէ դուք ալ այս հատիկներուն պէս աճեցէք եւ բազմացարուք, (*)

(*).—Եւրոպայոյ մէջ ալ բրինձ նետելու սովորութիւնը կայ։ Վիքթորիա Թագուհւոյն թոռան (Եօրքի դքսին) ամուսնութեան առթիւ կարդացինք Արեւելքի մէջ թէ Անգլիոյ արքայական գերդաստանին անդամք ափերով բրինձ նետեր են հարսին ու փեսին վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (63)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

—Տիւլո՛ւ, կանչեց Պիսքառ։

—Հասիկ իմ, վարպետ, ըսաւ հսկան դուրս ելլելով կախուելէն, ուր լաւ մը արբած էր։

—Տիրուհի, կծիկը պիտի գնես ասկէ եւ բանալին դրանը տակ դնես։ Ձեմ ուզեր որ պզտիկը գտնէ քու հետքդ։ Ասկէ ետքը, ժան մորեզքայրը անհետ ըլլալու է։ Եթէ ուզէ, կրնայ փնտռել։ Ալ Տիւլու չիկայ։ Նոր գեր մը կը յատկացնեմ քեզի։ Ա՛հ, կարծեմ Գայլերը չպիտի տրտնջան եւ թէ գործ պիտի գտնանք իրենց։ Գալով Քասթպելի եւ Մովիլլէրի գաւլին, Պիսքառ պիտի շարունակէ հսկել անոր վրայ, պատուական Պ. Մանքալի միջոցաւ։

Եւ վայրագ ծիծաղ մը խուսափեցաւ աւազակին կուրծքէն։

ԺԱ

ՄՈԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱՒՈՐՈՒՄ

Այսօր իսկ դեռ Փարիզի մէջ կայ տեսակ մը ովասիս որ կը նմանի թէ՛ ֆլամանեան պզտոտաներու եւ թէ լոնտոնեան հրապարակներու։ Հոն կարծես ամեն աղմուկ կը մեռնի։ Ոչ Շօսէ-տ՚Անթէնը իւր աղմկայոյզ սաստուով, ոչ Սէն-Լազար փողոցն իւր գործերու առատութեամբ չեն խռովեր այս անկիւնը, նեխ նեղ, ծառերու տակ կծկուած, որոց գոյութեանը հազիւ գիտակ են բազմազբաղ մարդերը՝ իրենց անծանօթ ըլլալով թափառելիութիւնը — միակ իրական ուրախութիւնը փարիզցիին։

Կարճ, ինքիրմէ դարձող փողոց մըն է, ծայր չունենալով որպէս զի ելքի մը յանգի։ Ոչ ոք կ՚անցնի անկէ, վասնզի ոչ ոք պէտք ունի անկից անցնելու. ոչ մէկ ճամբայ կրնայ կարճեցնել. ասկէց զատ, անոր ձեւը էշու կռնակի կը նմանի, ինչպէս կ՚ըսեն կառապանները։ Հետեւապէս, հետիոտն եւ ձիաւոր չեն անցնիր անկից։ Անոր յանգող երկու փողոցները կ՚ամբողջացունէին անշարժութիւնը։ Թուռ-տէ-Տամ փողոցն է այս, Պլանշ փողոցին եւ լա Ռօշֆուքօ փողոցին մէջտեղ։ Եթէ այսօր հանդարտ է, ո՛րչափ եւս առաւել ասկից երեսուն տարի առաջ, այսինքն այն ատեն երբ տեղի կունենան մեր պատմած դէպքերը։

Բիկայ փողոցին անկիւնը, դառնալով դէպ ի Սէն-Լազար փողոցը, վերածնութեան ոճով տաղաւարի մը պատշգամը կը տեսնուէր, երբ դուրս ելլուէր ծառերու զանգուածէ մը ինչպէս բոյնէ մը։

Եթէ նրբակերտ վանդակին մէջէն, անգաղտնապահ աչքը փորձէր սահիլ թանձր նշդարենիներուն մէջ զորս պարտիզպանի ճարտար արուեստը կանանչ կը պահէր միշտ, նոյն իսկ ձմրան սառոյցներուն տակ, կը նշմարէր մէկ մասն այս տաղաւարի ճակատին, ուսկից դուրս կը ցցուէր իշխանական պերճութեամբ սանդուխ մը մարմարէ սլաքարդերով։ Լայն ծառուղի մը, վանդակէն սկսելով, մէկէնմէկ կը դառնար կարծես խոտորեցնելու համար հետաքրքիրներուն ակնարկը որ չատանալու էր՝ տերեւազուրկ բարձր ճիւղերուն մէջէն՝ դիտելով ամրափակ պատուհանները մետաքսով ու ժանեակով պարուրուած։

Մեր պատմիչի հանգամանքներն ի կիր առնելով, մտնենք այս ապարանքը զորս աշխարհականները, անցնելով լաւինեաց փողոցէն, ըղձալի աչքով կը դիտէին։ Ժամը տասնմէկ զարկած էր։ Առաջին յարկին մէկ սենեակին մէջ, որ՝ մինչեւ Պլանշ փողոցն երկարող մասնորդին վրայ կը նայէր, քանաքէ մը վրայ երկնցող կին մը խորին քունի մէջ թաղուած կ՚երեւար։ Գլուխը, դէպ ի ետեւ նետուած, կը շրջանակուէր սեւ ասեղնագործեալ բարձիկով մը։ Թաղուած մազերը սեւ ալիքի պէս կը թաւալէին ոսկեգոյն մետաքսին վրայ եւ կ՚երթային իյնալ գետինը ծածկող արեւելեան գորգին վրայ։ Այս կին սքանչելապէս գեղեցիկ էր, եւ որքան ալ արտայայտիչ ըլլայ այս վերադիրը, անկատար կերպով միայն կը բացատրէ քնացող կնոջ երեսին մաքրափայլ կատարելութիւնը։ Հելլենական կոթող մ՚էր իր գրեթէ երկնային բովանդակ ձեւակերպութեան մէջ. բայց արձանը կ՚ապրէր, եւ ակնախտիղ սպիտակութեամբ այս մորթին տակ, ուր կը բազմամանուէր երակներուն կապոյտ ցանցը, կը տեսնուէր առոյգ եւ տաք արեան վազքը։ Աչուըները գոց էին. բայց կոպերէն, որոնցմէ երկար թարթիչներ կ՚իջնային՝ մետաքսեայ ծոփի մը պէս, ճառագայթ մը կը սպրդէր գող, թէ՛ փորձիչ թէ՛ կախարդիչ։ Կիսանդրին, ընդ առաջ կարկառուած՝ կնոջ դիրքին պատճառով, ունէր ձեւի այն յստակութիւնը զոր հնադարեան քանդակագործները գիտէին տալ իրենց անմահ արտադրութիւններուն։ Եւ ոսկեհիւս ու ծաղրագին քարերով բանուած տեսակ մը սեւ պատմուճանին տակ, որով պլլուած էր, կողապարուած իրանը արուեստագիտական գործ մը կը կարծուէր։ Եւ սակայն, իր ծիրանեգոյն շուրթերուն վրայ, որոց միջեւ կը փայլէին մարգարիտներ, մարդ ժպիտ մը կը փնտռէր գեղափթիթ ու գրեթէ անփոյթ։ Մանկամարդ աղջիկ մը, գրեթէ մանկուհի մը չէ՞ր այդ քնացողը, աշխարհը մտացած, կեանքին անգէտ։ Ինչո՞ւ այդ այնքան ճերմակ ճակատը խիստ կ՚երեւար փոսիկի վրայ փորուածի պէս։ Ինչո՞ւ այդ կուրծքը կ՚ընդդիմանար բաբախել ներքին թրթռումէ մը։ Ինչո՞ւ այդ նուրբ ձեռքը, որ կը կախուէր՝ [illegible] լինճերուն վրայ խոնարհող կաթնաթոյր ծաղիկներու հանգոյն, իր անփութութեան մէջ իսկ, անգիտակից շարժումի չես գիտեր ի՞նչ խստութիւն մը ունէր։ Առանձնոյն ուր կը քնանար այս արարածը զոր ամեն մարդ գեղեցկութեան թագուհի պիտի կոչէր, դժուարաւ պիտի յայտնէր անոր ո՛վ ըլլալն, ի՛նչ մտածելը, մանաւանդ այս վայրկենին ուր իր խոհանքը գուցէ մղուած ըլլային դէպի հեռապատկերները քանի։ Ցիրուի, երբեք միլիոնատէրի բմահաճոյք մը չէր կրնար աւելի չքեղ բնայք ստեղծել· · ·

Սենեակը պզտիկ էր, կամ գէթ այնպէս կ՚երեւար, անգոյն ոսկիով զարդարուն պեղին մետաքսէ սրահակներու փայլն այնքան կը պղտորէր ակնարկը եւ խաբէր մարդն իր ճիշդ ծաւալին վրայ։ Ծալքերը, արուեստագիտօրէն կարգադրուած, ոսկեհիւս եւ արծաթահիւս ոլորքներով վեր բռնուած էին, որոց վրայ, շողշողուն օձի պէս, կը վազէր սպիտակափայլ ադամանդներով, մանիշակագոյն մեղեսիկներով, սատակներով, բայց կանանչ զմրուխտներով շինուած գօտի մը · · · Ձեղունն, սրահակները—որք կը յիշեցունէին պարիկներու պատմութեանց արեւագոյն կերպասը—տեսակ մը գմբէթ կը ձեւացունէին որուն կեդրոնէն՝ երեք ոսկի շղթաներով կախուած լամպար մը, բազմակողմանի բիւրեղէ գունդի մը մէջէն կ՚արձակէր իր փայլուն ճառանչները մեծագին քարերուն վրայ որոց թիւը կարծես կը բազմապատկուէր մարդուս աչքին։ Ճառագայթներու հոյլ մըն էր գոգ որ աւելի կը զարմացունէր քան կը հմայէր··· տեսակ մը արբշռութիւն կայ որ այս առատազարդ ցոլացումը կուտայ ուղեղին··· Եւ այս կինը, էն գեղեցիկ ադամանդն այս գոհարատուփին, այդ ցուրտ քարերուն անշարժութիւնն, եւ ո՞վ գիտէ, կարծրութիւնն ալ ունէր թերեւս··· Այս չէր ամենը։ Գորգին վրայ, այդ վարդագոյն եղունգներով ձեռքին տակ, կը զեռային մանեակներ, ապարանջաններ, աւելին իսկ, ոսկիներ։ Կարծես այս հարստութիւններն իր մատներէն խուսափած էին, երբ քունէն ընկճուած, անիկա կը դարձընէր գանձը եւ կը շոյէր··· Քանի մը քայլ անդին, կիսաբաց արկղիկ մը, իր ոսկի շուրթերուն մէջէն դուրս կը ձգէր մեծագին ադամանդներու դէզ մը։ Այս առանձնոց կրնար ծառայել աւազակներու այն հողապարիկներուն զորս ժողովրդային երեւակայութիւնը կը ստեղծէ թաղուած գանձերու պահպանութեանը համար։ Այս կինը պարի՞կ մըն էր ուրեմն··· թէ մոգացածին էակ մը··· Հնչակի լար մը ձայնեց մեղմիւ, եւ այս տկար հնչիւնէն քնացող կինը մէկէնմէկ բացաւ աչքերը, եւ իր բիբերուն մէջէն արագօրէն անցաւ մտատանջ փայլ մը։ Բայց շուրջը դիտեց աշխուժով եւ տարօրինակ, ցրտօրէն զուարթ ժպիտ մը անցաւ շուրթերուն վրայէն։ Լարն երկրորդ անգամ հնչեց։ Կամաց կամաց ելաւ տեղէն, երկնցուց բազուկն եւ սրահակին մէկ կէտին դպաւ։ Այն ատեն փոքր դուռ մը դարձաւ ինքնիր վրայ, երեւան բերելով տեսակ մը ճախարակ, նման անոր զոր մեր մեծ բանաստեղծ Վիքթօր Հիւկօ նկարագրած է Ժօգլան դքսուհին սենեկին մէջ։ Այցաքարտ մը կը գտնուէր հոն, զոր առաւ, արագ ակնարկ մը նետեց վրան, յետոյ մատիտ մը առնելով արագօրէն քանի մը բառեր գծեց լուսանցքին վրայ եւ ճախարակն հրեց որ նորէն պատին մէջ մխրճեցաւ։

(Շարունակելի)

և ապա հանդիսիւ կը դիմեն Ս. Եկեղեցի․ երբ կ'աւարտի Պսակի արարողութիւնը դպիրք քաղցրաձայն երգերով կը տանին հարսն ու փեսայն իրենց տունն ինչպէս վերը յիշեցի․ հոն ալ ի պատիւ հարսին ոչխար մը մորթելով վեր կ'ելնեն, և վերջ կը տրուի հարսանեաց արարողութեան։

Երեքշաբթի օր «Բաղնիքի տօնը» կը կատարուի․ այս ուրախութեան յատկապէս հրաւիրեալ ազգականք կը մասնակցին, իրենց լաւ հագնելով մը տրուելէ վերջ, վերադարձին ամենքն ալ պղնձի վերաբերեալ իրեղէններ կը ղրկեն հարսին իբր նուէր, ան ալ փոխադարձաբար խըլլէ կը ղրկէ անոնց, որ կը բովանդակէ նիւթին ճերմակեղէնն ու Թաշկինակ մը։

Չորեքշաբթի երեկոյ Թագվերացի տօնն է, որ մեծ շքեղութեամբ կը կատարեն, «քաչա» ուտողներուն ամենքն ալ ներկայ կը գտնուին և երկու ժամու չափ ուրախութիւն ընելէ վերջ, քահանայն արարողութիւնն ի գործ կը դնէ՝ ազատելով խեղճ հարսը բանտէն, և այնուհետև գինի մատակարարուելով և ամենքն ալ իրենց նուէրները մատուցանելով հարսին, բարեմաղթութիւններ կ'ընեն և կը մեկնին։

Յ. Կ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Տնտեսական Խորհուրդն իր սովորական նիստը գումարելով երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար էֆ․ի, ի մէջ այլոց զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով․

Նկատողական հաշուեկալութիւնն Սկիւտար Ս․ Խաչ եկեղեցւոյ Նորոգութեան և Պէշիկթաշի Ս․ Եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները քննած և իր տեղեկագիրը մատուցած լինելով՝ Խորհուրդն յայտ գոհացուցիչ գտաւ յիշատակեալ երկու հաշիւներն և որոշեց իր գոհունակութիւնն յայտնագրել Վարչութեան և միւս կողմէ շնորհակալութեան գիր ուղղել Սկիւտար Ս․ Խաչ եկեղեցւոյ Նորոգութեան յանձնաժողովին։

Գարամանեան հանգուցեալ Ցարութիւն էֆէնտիի նուիրատուութեան առթիւ Գում-Գափուի դպրի և Նարլը-Գափուի եկեղեցեաց միջև գտնուած դրամական խնդրոյ մասին յիշեալ երկու եկեղեցեաց Թաղական Խորհուրդներն եկած հրաւիրանաց համաձայն՝ ներկայացած լինելով, Խորհուրդն երկար խորհրդակցութիւն մը կատարեց անոնց հետ և որոշեց կարգադրել խնդիրը․ Գում-Գափուի դպրի վարժարանի նորոգութեան համար 7 անձերէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը կազմել որպէս զի Թաղական Խորհրդոյ աջակցութեամբ հանգանակութեան ձեռնարկելով՝ յիշեալ նորոգութիւնը կատարեն։

Ինչպէս կ'երեւի այսօրուան Պաշտօնաբաշխութեանց մէջ, Վեհ․ Սուլթանը գնահատելով Սպարապետի Դրան արտաքին Թղթակցութեանց դիւանի Թարգմաններէն Աբիկեան Ազն․ Միհրան էֆէնտիի բարուք պաշտօնավարութիւնը, բարեհաճած է Սանիյէի աստիճան շնորհել նմա, որով Աբիկեան էֆէնտի չորրորդ անգամ ըլլալով կարժանանայ կայսերական շնորհաց, արդէն ունենալով Սալիսէի աստիճան և Մէճիտիյէի ու Օսմանիյէի պատուանշաններն ի վարձատրութիւն իր 48 ամտար երկասիրութեանց։

* *

Նոյնպէս գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ն․ Վեհափառութիւն բարեհաճած է Սանիյէի աստիճան շնորհել նոյն դիւանի Թարգմաններէն Ազն․ Միքոն էֆէնտի Նազիկեանի։

Ազն․ Տոքթ․ Ֆ. Մալէզեան էֆէնտիի բազմաթիւ բարեկամներն ու համակրողները գոհութեամբ պիտի կարդան այս ասուր Պաշտօնաբաշխութեանց մէջ, թէ Վեհ․ Սուլթանը բարեհաճած է Սանիյէի աստիճանով վարձատրել յիշեալ բժշկին բարուք ծառայութիւնները։ Տոքթ․ Մալէզեան, ինչպէս յայտնի է, իր պաշտօնավարութեան մեծագոյն մասը կանցունէ հեռաւոր վայրեր, քօլերայի դէմ մաքառելով, օրինակելի անձնուիրութեամբ։

ԱԶԳ․ — Վկայեալ վարժուհի մը պատրաստ է Պոլսոյ կամ գաւառաց վարժարանի մը մէջ պաշտօն վարելու, չափաւոր պայմաններով․ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ․ — Եէմէնի Նորահաստատ Հարբաղ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մոլագկերտի Նախկին գայմագամ Սալիհ Խուլուսի էֆէնտի, որուն այս առթիւ Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ։

Պոլսոյ վիլայէթին ատենի Հուգուգի ճիւղին առաջին քարտուղար Էմին պէյ, միանգամայն նոյն ճիւղին օգնական անդամ անուանեցաւ։ Էմին պէյ կատարեց օրինական երդումը։

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան հիւպատոսական գործոց դիւանին անօրէն Ալֆա պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Սպարապետի Դրան Թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Միհրան Աբիկեան ու Միքոն Նազիկեան էֆէնտիներուն և Հասէ յայլի քարանթինայի բժիշկ Տոքթ․ Մալէզեան էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սեբաստիոյ Նահանգին մարդահամարի անօրէն Էտհէմ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Թաղապետութեան Բ․ շրջանակին (Գանլըճա) բժիշկ Սապրը պէյի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ․ — (Պաշտօնական Տեղեկագիր) Մինչև երեկուան ժամ 7, հիւանդանոցին, ինչպէս նաև մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ, գոհունակութիւն Աստուծոյ, ոև է դէպք չէ պատահած․ Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին մէջ առաջուան հիւանդներէ մին առողջացած և մին ալ մեռած է․ Նոյնպէս ի Գուզկունճուք առաջուան հիւանդներէ մին մեռած է․ Խասքէօյի Քէչէճի թաղին մէջ ալ մարդ մը մեռած է․ Միւս հիւանդներուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԷՍԿԻՇԷՀՐԻ մէջ երեւան ելած քօլերային պատճառաւ Ինէօնիւի մէջ մաքրանոց մը հաստատուելու համար ղրկուած առողջապահական քննիչ Վիլթալիս էֆէնտի երէկ առաւօտ նոյն տեղը ժամաներ է Էրթօղրուլի կառավարչին հետ, որուն ընկերակցութեամբ քննական պտոյտ մը կատարելով՝ այդ տեղն յարմար գտաներ է մաքրանոցի կառուցման։ Մինչև որ պարաքները չինուին, մէկ քանի չէնքեր պարպուեր և երէկ հոն ժամանող քամիբեօթը ուղեւորք քարանթինայի ենթարկուեր են։ Հարկ եղած տեղերն ալ չվթայներ հաստատուեր են, որպէս զի ուրիշ ճամբով եկող ուղեւորներն ալ նոյն մաքրանոցը ղրկուին։

— Էնկիւրիի Պէճիր գիւղին մէջ հաստատեալ մաքրանոցին առժամեայ տնօրէն կարգուած է Հասէ յայլի մաքրանոցին արկղակալ Բեհճէթ էֆէնտի, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր։ Բեհճէթ էֆէնտի այսօր նոյն մաքրանոցը պիտի ուղեւորի։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ․ — Անցեալ վերջին օգոստոս ամսուան միջոցին մայրաքաղաքիս մէջ պատահած մահերու թիւն, առողջապահական վարչութեան արձանագրութիւններէն քաղուած․

	Այր	Կին
Իսլամ	316	289
Քրիստոնեայ	207	147
Հրեայ	29	23
	552	459

Համագումար 1011 մահ, որոց 2ը ծաղկախտէ։

1892 տարւոյ միևնոյն ամսուան միջոցին մեռած էին ընդ. ամէնը 778 հոգի (որոց 9ը ծաղկախտէ), որով այս տարուան օգոստոսին 233 մահ աւելի պատահած է։

ՏՈՔԹ․ ՇԱՆԹՄԷՍ․ — Լ․ Հէրալտ կը հաղորդէ թէ, Տոքթ․ Շանթմէս իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով այսօր, կը պատրաստուի յառաջիկայ շաբթու մեկնիլ մայրաքաղաքէս՝ Բարիզ դառնալու համար։

ՏՈՔԹ․ ՆԻՔՕԼ․ — Ստամպուլ կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութեան որոշմամբ, որ վաւերացած է կայսերական Իրատէով, Փարիզի փրոֆէսէօրներէն Տոքթ․ Նիքօլ մայրաքաղաքս, այժմ հրաւիրուի բժշկական վարժարանին մէջ միքրոպաբանութիւն ուսուցանելու համար։ Հարկ եղած պայմանագրութիւնը կնքուած ըլլալով՝ Տոքթ․ Նիքօլ ճամբայ ելած է մայրաքաղաքս գալու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը մերժեր է՝ գործածուած հին կարասեաց աճուրդով վաճառման համար հանրային մթերանոցի մը հաստատման մենաշնորհի առաջարկը։ (Լ․ Հէրալտ)

ԽՏԻՎ Բարձր․ Ապպաս փաշա, որ Աղեքսանդրիա կը գտնուի, յառաջիկայ շաբթու Գահիրէ պիտի դառնայ և դեկտեմբեր ամսուան մէջ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ դէպ ի Վերին Եգիպտոս։

ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ․ — Երկրագործական Նախարարութեան ժամագիտաց դիւանի Նախագահ Իբրամ էֆէնտի, երկրագործական Գ․ ճիւղին քննիչ Մազհար պէյ, և անտառաց տեսչութեան անդամներէն Շէքիպ էֆէնտի երեքշաբթի ամբողջ օրը արուեստից վարժարանին մէջ անցուցին, և զբաղեցան այդ հաստատութեան վերակազմութեան խնդրովը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ և Իտալիոյ միջև վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմեալ յանձնաժողովը երէկ ի Նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ․ Ցարութին փաշայի և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց Նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով ի գաւառս՝ ծանուցած է որ կուսակալները, կառավարիչներն և Տեֆթէրտարներն երբ քննական պտոյտի ելնեն, քննութիւններ կատարեն նաև Թափուի հասոյթներու գանձման նկատմամբ և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին գանձելու համար այդ հասոյթներէն ցարդ անգանձելի մնացածները։ Այս կարգադրութիւնն արդէն կը գործադրուի կալուածական տրոց համար։

ՌԷԺԻԻ վարչութիւնն արտօնութիւն խնդրած է Բ․ Դրանէն 38,000,000 գրուշի պարտատոմս շրջաբերութեան հանել, փոխարէն ցոյց տալով պահեստի այն դրամագլուխը զոր ամեն տարի, իւր կանոնագրոյն տրամադրութեանց համաձայն, զուտ հասոյթէն վար կը դնէ․ Բ․ Դուռն որոշած է որ Ռէժին իւր պահեստի դրամագլխով օսմանեան արժեթղթեր գնելով պահէ․ Այս որոշումը, որ վաւերացած է կայսերական Իրատէով, հաղորդուած է Ռէժիի վարչութեան։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ․ — Ըստ տեղեկութեանց Ստամպուլի, Մաքսային վերատեսչութիւնը տեղեկանալով որ Սիրքէճիի մաքսատան մէջ քանի մը ամիս առաջ այրած պաշտօնական տոմարի մը տեղ նոր մը չինուած է առանց արտօնութիւն առնելու, պաշտօն յանձնած է մաքսային քննիչ Խալիս էֆէնտիի՝ քննել այդ գործը։ Խալիս էֆէնտի քննութեանց ձեռնարկելով՝ հարցաքններ է նոյն մաքսատան անօրէն Նամիք պէյը, առաջին քարտուղար Ծապիր էֆէնտին և մթերանոցի պաշտօնեայն։ Խալիս պէյ տեղեկագիր մը պատրաստեր է պէտք տեսնելով որ այդ պաշտօնեայք պատասխանատուութեան ենթարկուին։ Մաքսային վերատեսչութիւնն, որուն մատուցած է այդ տեղեկագիր, յանձնած է զայն մաքսային ժողովոյ՝ ի քննութիւն։

— Մաքսային վերատեսչութիւնը նկատելով որ գաւառաց մէկ քանիներուն մաքսատանց մէջ՝ մաքսատուրքի փոխարէն առնուելիք ապրանքներու համար տրուած հրամանին հակառակ՝ միևնոյն ապրանքէն մաքսատուրքի փոխարէն հարիւրէն քանի հատ համեմատութեամբ ապրանք և միևնոյն քանակութեամբ դրամ կառնուի, ծանուցած է ամեն կողմ որ վերոգրեալ հրամանին հակառակ գործողները պաշտօնանկ պիտի ըլլան։

ԱՄՍԱԿԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄ․ — Պետական Խորհուրդն հրաւիրուած ըլլալով իր կարծիքը յայտնել թէ դատարանք կրնա՞ն ամսական մէկ չորրորդէն գրաւման վճիռ տալ անպաշտօն պաշտօնեաներուն համար, երբ պարտատէր անձի մը կողմէ դատ բացուի, ժխտական պատասխան տուեր է, յայտնելով թէ այդ կարգի պաշտօնէից ամսականներն ալ հանգստեան կոչուող պաշտօնէից ամսականներուն նման անգրաւելի են։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն որոշած է քսան տարուան բարձրացնել տասը տարուան այն պայմանաժամը, որուն միջոցին, բնակութիւն հաստատելու համար գաղթականաց տրուած հողերու տէրը չպիտի կրնան այդ հողերն ուրիշի վաճառել․ Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առած է այդ որոշումը պարունակող տեղեկագիրը։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ երկրագործութեան ու հանրօգուտ շինութեանց խորհրդականին առաջարկած է անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան՝ որ Պրուսայի նահանգին շերամաբոյծներուն դրամական փոխատուութիւնք ըլլան երկրագործական Դրամատան սնտուկներէն, ինչպէս կըլլայ երկրագործներուն։ Նոյն նախարարութիւնը հաղորդած է զայս Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, որ հարկ եղածն ի գործ պիտի դնէ։

— Պրուսայի երկրագործական վարժարանին բժիշկ կարգուած է տեղւոյն Թաղապետական բժիշկ Պետրոս էֆէնտի։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ մէջ հաստատելի տիպարարտին համար տեղւոյն կառավարչին կողմէ հազար արտավարի չափ հող մը որոշուած և քարտէսները պատրաստուելով խնդրուած է Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսէն որ այդ հողը գնուի Իսթիմլաքի օրինաց համաձայն։ Այդ խնդիր յանձնուած է անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան։

ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ․ — Օսմանօղլը Ալի անուն կառապան մը անվայել յիշոց մը գործածած և իր այս արարք յետ քննութեան հաստատուած ըլլալով, ի Սինոպ բերդարգելութեան դատապարտուած է։

ՊԷՐՈՒԹԻ մաքսատան մէջ ժամանակէ մը ի վեր տասներկու գոց սնտուկներ կային որոնց տէրը երեւան չէր ելլեր․ Հասցէ չի կար անոնց վրայ․ միայն, Փրանսերէն նշանակուած էր թէ մետաքսեղէն ու բրդեղէն կը պարունակէին․ Մաքսային պաշտօնեայք վերջերս այդ սնտուկները բանալով զարմանքով տեսեր են որ փայտի կտորուանք, կօշիկներ և ուրիշ անարժէք նիւթեր կը պարունակէին․ Կ'երեւի թէ խաբեբային մէկը դրամ չորթած էր վաճառականէ մը այս սնտուկները ցոյց տալով, իբր արժէքաւոր ապրանք պարունակող։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Առեւտրական Սենեակը նախընթաց օր իր դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպով․ ատենապետ Ա․ Ռոսի՝ Նախագահ, Իսաաք Ֆէրնանտէզ՝ փոխ-նախագահ, Աթիլիօ Պէրթօլիւճի՝ քարտուղար, կոմս Պօզարի՝ գանձապետ։

ԴՐԱՒԵԱԼ ՆԱՒԸ․ — Հետաքրքրաշարժ դատ մը տեղի ունեցաւ վերջերս Բօր-Սայիտի խառն դատարաններու դատական պատուիրակութեան առջև և վճիռն արձակուեցաւ նոյն օրը, կէս օրէն ետքը։ Էֆէլ Թէօ-Էր շոգենաւը գրաւուեր է Օսմ․ Կայս․ Պանքային խնդրանօք, 1000 անգլ․ ոսկիի պարտուքի մը պատճառաւ զոր Պանքան վճարեր է իբր տուրք Ջրանցքի, երբ յիշեալ շոգենաւը Միջերկրական-Արեւելք կուղեւորէր։ Այս գրաւումին օրինաւորութիւնը հաստատուած էր սա չարժառիթով որ նաւուն պարունակած վաճառքը պարտապաններուն չէր պատկանիր և հետեւապէս կարելի չէր անոր դպչիլ։ Դատաւորն հաւանեցաւ գրաւումին և շոգենաւը մնաց նաւահանգիստին մէջ ոստիկանութեան սպաներու և դատական պաշտօնեաներու պահպանութեան տակ։ Բայց յաջորդ իրիկունը, Պանքան հեռագրով կիմանայ Անգլիայէ որ պարտքն ու դատական ծախքերը վճարուած էին և նաւն ալ ազատ թողուած էր։ Այս դատ, կըսէ Էճիբլըն Կուրիէ, այնու շահեկան է որովհետև առաջին անգամն է որ շոգենաւ մը կը գրաւուի Սուէզի ջրանցքին մէջ և թէ այդ գրաւում արդարացի կը դատուի դատարաններէն։

ՍԸՐ ԱՐԹԻՒՐ ՆԻՔՕԼՍԸՆ, որ ի բացակայութեան անգլ․ դեսպանին, գործակատարի պաշտօն կը վարէր, իր վերջին հիւանդութենէն բաւական ապաքինած է։ Այս պահուս, դեսպանատունը կը բնակի Սըր Ֆիլիպ Քիւրրի հետ, բայց իր առողջական վիճակը ներելուն պէս, իր տունը պիտի փոխադրուի ի Թագսիմ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ [illegible] ընկերութեան բաժնետիրաց ընդհ․ ժողովը ի նիստ պիտի գումարուի նոյեմբեր 2ին։ Վերջին տարուան մէջ, ընկերութեան զուտ շահը եղած է 2119 ոսկի 17 ղրշ․, որով մէն մի բաժնեթուղթի 46 ղրշ․ շահաբաժին պիտի տրուի, բայց ի կանոնական 5 առ 100 տոկոսէն․ այս կերպով շահաբաժինի գումարը կըլլայ 70 ղրշ․, այսինքն 100ին 12։

ՆԷԱ ԷՖԻՄԷՐԻՍ լրագիրն, որ անպայման կերպով դադարման դատապարտուած էր, երէկ վերստին հրատարակուիլ սկսաւ։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ կամուրջին պաշտօնեայք առջի օր Ժագ անուն հրեայ մը ձերբակալեցին, որովհետեւ տուած հարիւր փարանոցը կեղծ էր։ Այդ հրեայն Բերայի ոստիկանատունը ղրկուեցաւ։

ԳՈՂ ԿԻՆԵՐ․ — Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ երկու կիներ ձերբակալեցին, երբ Պոլսոյ մաքսատան մաքսատուրքի փոխարէն առնուած ապրանքներու մթերանոցէն ապրանքներ գողնալու վրայ էին։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆՆ երէկ դատեց Աճէմ Իպրահիմ անուն մարդ մը, որ Ֆաթիհի մզկիթին բակէն իննը տարեկան Մէհմէտ Հասիպ անուն տղայ մը առեւանգելով՝ Սկիւտար տարած և հոն իր բնակած սենեկին մէջ ամիս մը պահելով պատիւը բռնաբարած էր։ Տղան փախչելու փորձ մը ըրած պահուն Իպրահիմ զայն գանակոծած ու վիրաւորած էր։ Ցետ դատավարութեան, Աճէմ Իպրահիմ դատապարտուեցաւ տասը տարուան շղթայակապ աշխատութեան։

— Եղեռնադատ ատեանը տասնհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Եաքօ Լէվի անուն հրեայ մը, որ իր ազգակիցներէն Ավրամ անուն մարդն սպաննած էր։

ՆԱՒԱՎԱՐ ԹԷ ԲԺԻՇԿ․ — Ձեռնհաս դատարանն ի մօտոյ պիտի դատէ Մուսթաֆա անուն նաւավար մը, որ Թարապիացի Տէօրինօ անուն կնոջ մը դեղ մը տուած ըլլալով անոր մահուանը պատճառ եղած էր։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանը ի բացակայութեան բանտարկութեան և քսան ոսկւոյ տուգանաց դատապարտած էր Վանկէլ անուն հելլենացի մը որ խաղարան մը կը բանեցունէր ի Ղալաթիա։ Վանկէլ այդ որոշման դէմ բողոքած ըլլալով, դատարանն երեկ կրկին անգամ զբաղեցաւ այդ դատով և հաստատեց իր նախորդ որոշումը։

— Պատժական ատեանը նոյնպէս դատեց Գանթարճը Մէհմէտ անուն անձ մը, որ Վոյվոտա պահականոցին ջրհանկիրներէն Իպրահիմը գանակոծած ու վիրաւորած էր։ Մէհմէտ դատապարտուեցաւ վեց ամսուան բանտարկութեան ինչպէս նաև իբրև վիրաբուժական ծախք 770 ղրուշի վճարման և ասկէ զատ ալ Իպրահիմի անգործ մնացած օրերուն համար դրամական փոխարինութիւն մը ընելու։

ՄՈՒՏԱՆԵԱ — Պրուսայի երկաթուղւոյ կառախումբն անցեալ շաբաթ օր նորէն մեքենայի խանգարում մը ունեցեր է 35րդ քիլօմեթրին վրայ․ Բաւական սպասելէ յետոյ Մուտանիայէն ղրկուած վարչաշարժ մը Պրուսա տարեր է կառախումբը։

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ Արուեստահանդէսին ճարտարապետ տ'Արանքօ էֆէնտի, որ իր կինն աստ բերելու համար Իտալիա գացած էր, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս պիտի դառնայ իր կնոջ հետ։

ՌՈՒՍԱՑԻ բժիշկ Տոքթ․ Միխայլովֆ ձեռնհաս իշխանութեան դիմած է ի Բերա հիւանդանոց մը հաստատելու խոչափողի ու ականջի հիւանդութեանց համար։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը իրենց պաշտօններուն մէջ վերահաստատած է Հառդոսի ու Տրապիզոնի Միտրապոլիտներն, որք առժամաբար պաշտօնէ դադրած էին՝ եղած պատուէրներու անսաստ ըլլալնուն համար։

ԱԶԳ․ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թրամուէյից ընկերութեան պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ դեկտեմբերին ջնջելի ութսունևերեք (83) պարտաթուղթերու 23րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ 1893 նոյեմբեր 1ին, (Ն. Տ.) չորեքշաբթի օրը, կէս օրէն երկու ժամ ետքը, ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Պէրչէմպէ-Բազար, Չինար փողոց։

Կ․ Պոլիս 11/23 հոկտեմբեր 1893

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ 1889 Ի

Վարժապետութեան միջազգային ժիւրին յանձնախումբը
ԿԸ ՇՆՈՐՀԷ ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՄԸ
Առ Պարոն Ս․ ԹԻՐԻՈՍ,
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ
Խմբակ Ե․ — ԴԱՍ 73

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐ. ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊԻՌԻԺԷ
Նախագահ խորհրդոյ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ
Ա․ ԹԻՐԱՐ

ՓԱՐԻԶ, 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889

Փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ, հելլենական ճարտարագործութեան այս բերքին տրուած բարձր գնահատումն պատիւ կը բերէ ոչ միայն պատրաստողին, այլ հելլենական ճարտարագործութեան։

Գաղափար մը կազմելու համար այն մեծ յաջողութեան կարեւորութեանը վրայ զոր հելլենական ճարտարագործութիւնը այս մրցավայրին վրայ կը շահի Պ․ Թիրիոսի բոնպոններով, կը բաւէ ըսել թէ, միայն բոնպոն պատրաստողներու տրուած չորս ոսկի միտալներէն երեքը ֆրանսացի գործարանատէրեր շահած են եւ մէկն ալ Պ․ Թիրիոս։ Այսքան փայլուն գնահատում մը ետք, ամեն դրուատիք աւելորդ է։ Ուրեմն անօգուտ կը կարծենք խօսիլ բոլորովին մասնաւոր այն գնահատումներուն վրայ որք եղած են Պ․ Թիրիոսի բոնպոնին Վիեննայի, Պոստոնի ցուցահանդէսներուն ինչպէս նաև Օլիմպական ցուցահանդէսին կողմէ, այս վերջինն հիմնուելէն ի վեր։

Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչները Պ. Պ. ՏՈՒԻՔԱՍ ԵՂԲԱՐՔ։

Կ․ Պոլիս, Ժավաթիա, Ալերսիատի խան, Թիւ 17։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 25 Հոկտ․ — Անգլ․ դեսպան Լորտ Վիվիանի յուղարկաւորութիւնն Անգլիոյ նկատմամբ համակրութեան մեծ ցոյցի երեւոյթն առաւ իտալական ժողովրդեան կողմէ։ Խուռն բազմութիւն։ Դիականը ամբողջավին։ Ծովակալ Սըր Մ. Սէյմըր Սպեցիայէ եկած էր երեք սպայով։ Ումպէրթօ թագաւորին կողմէ՝ գահաժառանգը։ Վիքթօրիա թագուհւոյն կողմէ Սէյմր գնդապետ շքեղ պսակ մը դրաւ դագաղին վրայ։

ՓԱՐԻԶ․ — Ռուս դեսպանը վաղը Թուլոն կ'երթայ։ Ավէլան ծովակալ Մարսիլիայէն Թերէզ ռուս մարտանաւով պիտի դառնայ Թուլոն։

ԼԻՈՆ․ — Խուռն բազմութիւն եռանդագին ընդունելութիւն ըրաւ Ավէլան ծովակալին և իր սպայից։ Բազմաթիւ պատգամաւորութիւնք բերին ընծայներ։ Գաւառապետը սեղանին վրայ բաժակ առաջարկեց Ցարին կենաց, յիշելով թէ Լիոնի աշխատասէր ժողովրդեան մեծագոյն բաղձանքն է խաղաղութիւն և արդիւնաւէտ աշխատութիւն։ Ծովակալը շնորհակալութիւն յայտնելով, ըսաւ թէ խաղաղութեան պահպանումն իր վեհապետին մեծագոյն բաղձանքն է։ Բաժակ պարպեց Ֆրանսայի բարօրութեան և փառաց։

— Ռուս խմբագրաց պատգամաւորութիւն մը Վիլլ տ'Ավրէ երթալով, պսակ դրաւ Կամպեդդայի սրտին վրայ։

ՎԻԵՆՆԱ․ — Քալնոքի կոմս Զուիցերիա և Հիւսիսային Իտալիա կ'երթայ, երեք շաբթուան արձակուրդով։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 14 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 3/4
3 » Փարիզի »	22 90

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երեկ երեկոյ գոց․ (Միաց․ Դ․ Սերի)	24 1/2
Բերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	24 4
Կէս օրին	24 4
Թանզիմաթի Օսմանիէ, երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹԵՐ

Փոխառ․ Թիւն	Ոսկի	53
»		33
»		25 25

[illegible]

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգ․ Լ․	— —
Քրէտի Լիոնէ	»	7 20
Պանք տը Պօնս		3 05
Օսմ․ Շոգենաւ		4 10
Ռէժի	Օսմ․ Ոսկի	16 27
Թրամուէյ		575
Օսմ․ Ապահովագր․ Ընկ․	»	305
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	87 25
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		37

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 [illegible]
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Մարք Գերմանական ոսկի		107 21
Մէճիտիէ	»	90 20
Բէշլիք	»	51 19
Խալիս Ալթըլըգ	»	8 70
Մէճ․ արծաթ (տարբ․)		197 35
Մանր արծաթ		103

Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	— —
Տոլոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 25 Հոկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 47
» » 4 1/2 %	105 05
Օսմանեան քօնսօլիտէ, Սէրի Դ.	22 42
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	490 62
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	446 87
Օսմանեան երկաթուղի	89 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	383 12
Պանք Օթօման	587 50
Քրէտի Լիոնէ	752 50
Իտալական Ռանթ 5 %	84 02
Եգիպտական միացեալ	516 87
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18½
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ	408 12

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Հոկտեմբեր

Անգլ․ քօնսօլիտ	97 93
Օսմ․ Սէրի Դ.	21 87
» » Ա.	55 50
» » Բ.	33
» » Գ.	23 37
Օսմ․ փոխառութիւն 1871	98 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	96 50
Պանք Օթօման	13 06
Այտընի երկաթուղի	14
Գասապայի երկաթուղի	12
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	102 25
» առանձ․ (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	103 75
Հելլենական 5 %	33 50
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	25 36½

ՎԻԵՆՆԱ, 25 Հոկտեմբեր

Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ	126 90
» Փարիզի »	50 27
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	188 50
» Երկաթուղի	48 20

ՊԵՐԼԻՆ, 25 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Երկաթուղի	82 50
Օսմ․ Ռէժի	— —
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ	20 20½
» Փարիզի	80 25

ՉՄՇԿԱԾԱԳ

Տէրսիմի կուսակալութեան Ներքեւ գտնուող Չմշկածագ գաւառի ժողովրդեան տնտեսական վիճակը այժմ ցաւալի է․ Հունձքը շատ անյաջող եղած է․ գտնուած են երկրագործներ, որք իրենց ցանած սերմը անգամ չեն կրցած առնուլ․ և անոնց թիւը շատ է դժբաղդաբար․ Երեւակայեցէք մի ընտանիք, որ ոչինչ կը հնձէ, իր եզները և լաճերը վաստակաբեկ կը լինի, գարնան կը ցանէ և հազար ու մէկ Նիւթական Նեղութիւններ ու դժուարութիւններ կրած է, և որի մէջ պիտի գտնէր իր յոյսը․ ինչ պիտի ըլլայ, եթէ ցանած հօծ գրիւ ցորենին փոխան տասնեայ վեց գրիւ միայն, ինչ պիտի ուտէ երկրագործ ընտանիքը․ ձմեռը ինչպէս պիտի անցնի։

Այժմ կը գրեն Չմշկածագէն թէ, քաղաքին ու գիւղերուն մէջ կը գտնուին արդէն բաւական թուով ընտանիքներ, օրական պարէնի կարօտ։

Այս տարուան կացութիւնը խղճալի է վերջապէս․ Երկրագործը միայն գիտէ որ, եթէ հունձքի եղանակին անօթի կը մնայ, ինչ պիտի ըլլայ աշնան և ձմրան։

Ինչպէս կը լսենք, այս տարի ի Բզի և այլուր, ամէն երկիր պատճառաւ, տեղւոյն բնակիչք դժուարին կ'ըլլան և իրենց աղբերը լսել կուտան։ Չմշկածագ չը խօսիր այդ մասին․ Նա մինչև վերջը միայն կը խորհի և ոչինչ օգուտ կ'ընձեռէ։

Այս կացութեան վրայ կայս․ բարեխնամ կառավարութեան հոգածութիւնը կը հայցեմք լի վստահութեամբ, թէ ինչպէս ամենուրեք, նոյնպէս և հոն՝ հարկ եղածն ընելու շնորհը չը զլանան։

* * *

ԳԱՒԱՌԱՑԻ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԵՇԿԷՕԹԻՒՐԵԱՆ

Անտեսնը խամրելու սահմանուած ծաղիկ մըն էր Գարեգին Պէշկէօթիւրեան, որ իր հասակէն աղջիկներ հետ խառնուած տխուր հետք մը թողեր է․ լայն երկար քղամակ մը, որբութեան զգեստ, մինչև գերեզմանի դուռը․ Տառապեալ հոգի մը, որ բաղդին պէս հողէն ծնաւ, քանզի դեռ Նոր Գարեգինը կ'ակէր ճանչնալ իրերն ու մարդերը, և ծնողքին անց հո՞ղը ցուցուցին իրեն, ծլեցաւ ու մեծցաւ և Նորէն հո՛ղ դարձաւ հողածին Գարեգինը․ Անձրեւ կը ջնջէ տարաբաղդ բանաստեղծին գերեզմանը, որուն վրայ յիշատակի քար մը իսկ չկայ և ինք արդէն անծանօ՛թ, մոռցուա՛ծ։

Եւ հիմա որ այս տողերը կը գրեմ՝ մտքիս մէջ զգիրծնուցի նման բան մը տեղի կ'ունենայ, որ զիս անցեալի մուժ սուսերներուն մէջ պատցուցնելով ինծի կը մատնանշէ դժբաղդ երիտասարդը գլուխ խոնարհ մազերով, կարմրուկ մորուքով եւ երազուն ակնարկով, որ կը պտտի իր ծնողքին գերեզմանին չուրջը, կամ կը ծռի երգերուն վրայ, լալու և երգելու համար։

* *

1867ին առաջին անգամ լոյս կը տեսնէ Գարեգին բարեպաշտ հօրէ ու մօրէ․ Սակայն շատ չանցնիր, իր մանուկ, մատղաշ ժամերուն մէջէն կը տանին ծնողքը, հողի՛ն կը տանին զանոնք, որոնց համար խեղճ մանուկը կը ստիպուի իր ծեր հաւուն քով կենալ․ կամաց կամաց կը մեծնայ Գարեգին, միայնակեր ու տխուր և իր այդ զգացումները ճամբան կը գտնեն այն անձայն ու ամայի ապառաժուտ լեռներուն վրայ, որ Խարբերդի հիւսիսային կողմը դէպ ի վեր կ'երկարին, ամպերու մէջ ցից գագաթներ սահմանելով:

Վեց տարեկան հասակին կը սկսի դպրոց յաճախել, և իր կրթութիւնը ամերիկեան միսիոնարաց դպրոցին մէջ կ'առնէ Պէչկէօթիւրեան:

Իր ուսուցիչներուն վկայութեանը համեմատ, Գարեգին դպրոցի դասերը փայլուն յաջողակութեամբ կը պատրաստէր: Հետաքրքրաբար կ'ուսնէր մաթեմաթիքական չոր գիտութիւնները: Շատ ալ կը սիրէր անգլիերէն լեզուն, որ իր սուր ու եռանդուն երեւակայութեանը առջեւ կը պարզէր, Համլէթի, Մաքպէթի, Օթէլլոի և Չայլտ Հարօլտի նման գրական ու բանաստեղծական աննման գոհարներ, զորս ամէն դարեր գիտած են և անոնց վրայ հ. սքած: Սակայն չեմ գիտեր, թէ ո՛ր թշուառականէն սկսաւ, այլ սոսկալի գիտեմ թէ 14 տարի անընդհատ երգեցին գործերը ոչխարեցաւ Պէչկէօթիւրեան, և ճշմարիտ արուեստագէտի հրապուրիչ խանդովն ու անսահման եռանդով հետապնդեցաւ «իտէալ»ին, որուն համար «շատ հեռու է ինձմէ» կը մրմնջէր ողբացեալ Գարեգինը:

Եւ հոս է որ կ'երեւնայ արուեստագէտը և երկու տարբեր հոգիներ ի յայտ կուգան մէկ անձի մէջ, դաշնակահար և բանաստեղծ, քնարը ու երգը: Սակայն այդ երկուքը կը միացնէր իր անձին վրայ այնքան սերտ յօդերով և այնքան խորհրդաւոր կապերով, որոց գաղտնիքին ճշմարիտ արուեստագէտը միայն կրնայ թափանցել: Ամէն տեղ, ամէն պարագայի տակ, քնար էր ու երգ, երգ էր ու հառաչ: Իր ճարտար ու գեղաշուրթ մատները հմայքով մը, դիւթութեամբ մը մեղմ երգեցին գեղջուկ հովուական մը կը փոխարկէին, որ սրտեան ամենէն արտաճմլիկ շեշտերով իր սիրականին մտքը կը վայլէր, և մերթ խորունկ փոթի մը, որ քայլերգ մը կը հնչէր: Իր երաժշտական տաղանդը բազմիցս գնահատուած են և ի բազմաց:

* * *

Բնարերգակ բանաստեղծ մ'էր Պէչկէօթիւրեան, ա՛յն բանաստեղծներէն, զորս դասաւոր վճիռ երկինքը միայն կրնայ արտադրել: Կը գրէր շարունակ և կը քաջալերէր ուրիշներն ալ որ գրեն:

Իր ճշմարտապէս բանաստեղծական կեանքն, որ ծնողքին գերեզմանին քովը կ'աճէր և երգէոնին կ'երկրպագէր, իրեն շատ ներշնչումներ կուտար գրելու, արտագրելու: Կը յաւէր շարունակ այն բանաստեղծական տեսարաններն որ Խարբերդի առջեւ կը պարզուի, կը սեւեռէր բանաստեղծական կողմն որ քաղքին վերեւը կը տարածուի, և այն մելամաղձիկ հոգին կը յուղուէր ու կը դառնար այն գերեզմանին վրայ որ ընդը ծնած էր: 1889 ի վերջերը Թոքախտով կը բռնուի հէք երիտասարդը, ծնողքէն իրեն թողած միակ ժառանգութիւնը: Կը տեսնէր որ կը հիւծէր հետզհետէ. արիւն կը թքնէր: Օր մը «ո՛վ բարեկամներս կը խորշին ինձմէ» ըսաւ սոսկալի մելամաղձութեամբ մը: Քանի մը օր վերջ դպրոց չկրցաւ գալ, ուր չորս տարիէ ի վեր կը դասախօսէր:

Անկողնին մէջ արտադրեց իր վերջին գործը Սէրը, որուն քանի մը բեկորները Մ---ի ղրկած էր անցեալ տարի Զարդարեան բարեկամին.—«Եկ, իմ սիրուն, իմ բարեկամ արտագին,—Նիհար չլմներդ ո՛հ երկրուն—Դիր զալկահար իմ չլմներուն—Երգէնք ու լանք, լանք ու երգէնք արտմագին:—Լսէ՛, դի՞ւկի՞ն քո՞յ գալ հասարն իմ սրտին.—Դու բարունակ էիր կանաչ,—Երբ մի անգամ ձեռք անձնաջ—Կարծե՞ս գէթ, անյատա՞կ մայրն ու որդին,—Եւ թող տուր, որ կուրծքդ վրայ գլորուել—Մակե՞ր բացուին, յաւերժ,—Թող յայտ վէրաց բուր կամք—Արիւն, ցաւեր, միակ սփոփ վշտերուս . . .—Իմ ալ սիրտը ծակծկեցին ծանր վէրքեր»:

Եւ անկողնին մէջ պառկած Գարեգին, կը տեսնէր, որ յոյսերը մութին մէջ կ'անհետանային մէկիկ մէկիկ, եւ կը սպասէր մահուան, որ զինքը արդէն լափել սկսած էր: Երգէոնը իր քով բերել տուած էր: Վերջին անգամ ժամացոյցին չափ այս տողերը գրողը օգնեց և Գարեգին զարկաւ երգէոնը, մեղմ, մեղմ, որ ալ պիտի բաժնուի իր սիրածէն: Եւ վերջին շեշտերը, որ Գարեգինի մէկ հառաչին հետ սահեցա՛ն սպառելով, կը կրկնուի սրտիս մէջ միշտ, որ լքեց այդ մելամաղձիկ հոգին:

Մահուանէն ութ օր առաջ գացի մնաս բարեաւ ըսելու իրեն: Անցեալ տարի ճիշդ այս ատենը միասին գնացած էինք Մալաթիա, արձակուրդը հոն անցընելու համար: Եւ ալ չկրցայ ճանչնալ անկողնին մէջ պառկող իմ սիրելի բարեկամս: Սոսկալի մը, որ կը քաշ կլլուէր տակաւին, բոցայտ և բոցեռանդ Գարեգինէն այդ միայն մնացած էր: Հազիւ կրցաւ «երթաս բարեաւ» մը հեծել, և դարձեալ արտասուք, ախուր: Ալ չանսայ զինքը:

* * *

Երկամսեայ արձակուրդէն վերջը դարձայ Խարբերդ, եւ գտայ Գարեգինը, որ մենաւորիկ կը հանգչէր ապառաժուտ լերան կողին վրայ, ափ մը հող, հողակոյտ մը տակ, որուն վրայէն յոյսեր ու երազներ անսահմանութեան ելան գացին:

Լերան շուշան մը, որ կը խամրի և մայր հողին կը խառնուի:

Գատըգէօյ — ՌՈՒԲԷՆ ՈՐԲԵՐԵԱՆ

ԴՐԱԽՏ

ԿՐԿԻՆ ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ

Այն զոր Լորտ Ռօչֆոր պիտի կոչեմ, բարձր անձնաւորութիւն մըն է որուն ճշմարիտ անունը յաճախ կը կարդաք լրագիրներու մէջ: Շատ չըներ, հանդէսի մը մէջ իրեն բաւական մօտ գտնուեցայ, զինքը լաւ մը տեսնելու համար, հակառակ կարճատեսութեանս:

Եթէ Փարիզի մէկ փողոցին մէջ հանդիպէք անոր, իրբէք չը պիտի գուշակէք որ լորտ մըն է: Արդէն, իր պաշտօնակիցներուն մեծագոյն մասն ալ այսպէս է: Իրենց կերպարանքին մէջ չի կայ. չիկայ բան մը որ զգայունէ ձեզ անոնց աստիճանը: Իրենց սպասաւորներն են որ «ազնուականի» երեւոյթ ունին:

Լորտ Ռօչֆոր քառասունհինգ տարեկան դասատուի մը ազդեցութիւնը պիտի ընէր վրանիդ, յօգնաբեկ, քիչ մը տխուր, որ պէտք եղածէն աւելի դաս կուտայ և տակաւին չի տեսներ իր տաղանդին արժանաւոր վարձատրութիւնը: Գոյնը, գորշ և պղտոր, կիսամօրուսներ որք կը գունատին, մազերը քիչ մը երկայն և անխնամ, աչքերուն մինչեւ երկու ծալքեր և ուրիշ երկու ծալքեր ալ քթէն շուրջը: Ամբողջութիւնը լուսաւորուած սքանչելի աչուըներով գորշակապոյտ, ժգոյն, որք կրնան յայտնել մարդկային ամէն զգացումներ բաց ի ուրախութենէ:

Նոյն օրը, թէյ կը խմէի պառաւ տիկնոջ մը տունը: Շատ կը սիրեմ պառաւ կիները երբ չարախօս չըլլան: Իմ ըսածս ամէն բան գիտէ. խոստովանութեան բառգիրք կանուանենք զայն: Ռ... գիրէն թղթատեցի զայն. հարցուցի իրեն թէ ինչո՞ւ լորտ Ռօչֆորի աչուըներն այնքան տխուր էին: և պառաւը պատասխանեց ինծի.

—Ամբողջ պատմութիւն մըն է... կամ լաւ ևս երկու պատմութիւն: Մէկը շատ հին, միւսը բաւական նոր:

—Պատմէ ինծի:

—Ո՛հ, ոչ, կը տպէք զանոնք:

Զայրացկոտ շարժում մը եղաւ պատասխանս: Արդ, իմացայ երկու պատմութիւնները, և ահաւասիկ առաջինը:

* * *

Լորտ Ռօչֆոր, հազիւ չափահաս, ամուսնացեր է կնոջ մը հետ որ իրմէ չորս տարու մեծ էր: Հասարակ ընտանիք. հարստութիւն ոչ ա՛լ: Օրիորդին հայրը, նախկին ծխարշական, պարտքերու տակ. մայրը, բոլորովին տգէտ: Ասոնք բան մը չէին արժեր. բայց Եւան ամենէն մեծ պչրուհին էր Աւստրալիայի: Մօտակայ զօրանոցին բոլոր սպաները հառաչած էին անոր համար, ձեռքը խնդրած էին և հոն քաշուած էին: Ռօչֆո՞րն տեսած էր այս բանը: Եւ յետոյ, ծերունի դրամատէր Միւրդէյմը, ընտանիքին բարեկամը, «երկրորդ հայր» մը, յայտնած էր անոր ամուսնութեան օրը և մարգարտէ եռաշար մանեակ մը տուած էր անոր:

Բայց Ռօչֆոր բան մը չիմացաւ կամ իմանալ չուզեց: Կարգուեցան ի Սէնդ-Ջօրճ, Հանովէր Սքուէյր: Կրնաք կարդալ նուէրներուն և այն մարդոց ցանկը որք ճաշակեցին ամուսնական կարկանդակէն. երեք քառորդ սիւնակ գրաւած էին Մօրնինկ Փօսթի մէջ: Ազնուական իշխանուհի մըն էր նորաձեւասէր ամոլին կառքին մէջ առաջին հողաթափը նետողը, վասն զի տակաւին հողաթափներուն տեղ անցած չէր բրինձ նետելու սովորութիւնը:

Երկու տարի, Լէտի Ռօչֆոր մեծ ազդեցութիւն գործեց: Կը պարէր, կատակերգութիւն կը խաղար, կենդանի պատկերներ կը ներկայացնէր աղքատներուն համար: Իր պատկերն հանել և արձանը շինել տուաւ: Բարեկամացաւ ֆրանսացի երգչուհիի մը հետ, աշակերտ Թիերզաի, որ երգեցողութիւն կը սորվեցնէր իրեն:

Երրորդ տարւոյն սկիզբը, իմացուեցաւ որ խոյս տուած էր ամուսնոյն տունէն: Ի պատիւ և ինչո՛ւ արդ՞ն այս փախուստը: Կը փնտռէին. զանազան անձերու անունները կուտային, ի մէջ այլոց Միւրդէյմինը:

Անգլիական ընկերութիւնը ուրիշ ամեն ընկերութենէ աւելի հոգի կուտայ գայթակղութիւններու. Կը յուսար որ ապահարզանի դատ մը տեղի ունենայ՝ համեղ պարագաներով լի. յոյսը պարապն ելաւ: Լորտ Ռօչֆոր Աւստրալիա ուղեւորեցաւ իբր քարտուղար իր հօրեղբօրորդւոյն, որ կառավարիչ կարգուած էր Հարաւային-Նոր-Կալլէսի: Միւրդէյմ բարձրաձայն ողբաց յիմարութիւնն աղջկան մը «զոր իր ծունկերուն վրայ առած էր», և ո՛չ ամենեւին չըխօսուեցաւ Լէտի Ռօչֆորի վրայ, իբր թէ ծակի մը մէջ ինկած ըլլար:

* * *

Երբ Ռօչֆոր երկու տարիէն վերադարձաւ, ամեն մարդ ուրիշ բանով կը զբաղէր: Սկսաւ վարել մէն այն գրեթէ մեկուսացեալ կենցաղներէն, որոց համար Լոնտոն շատ յարմար է. քիչ մը ընկերութիւն, քիչ մը նուագ, քիչ մը գիտութիւն: Շուքի պէս կ'անցնէր իր Ակումբէն և ամենէն աւելի կը տեսնէր Օքսֆորտի դասընկերներուն հետ, փիլիսոփայական կամ եկեղեցական: Խորհրդարանին մէջ, գաղթային խնդիրներու վրայ երկու երեք լաւ պատրաստուած փոքր ճառեր արտասանեց, որք լուրջ ամուսի մը կարծել տուին զինքը: Մ՛ի՛ մոռնաք թէ Անգլիա Տանտէններու և Սկանարէլներու հայրենիքը չէ: Խզուած ամուսին մը պէտք չունի իր պատիւը վերահաստատել անանկացեալի մը պէս:

Ռիճմընդ'ս—Բարքի արեւմտակողմը կը բնակէր, թաղի մը մէջ որ ոչ գռեհիկ էր, ոչ շիք, բայց կատարելապէս անդորր: Այս փողոցին մէջ առանց ձայնը լսելու կը տեսնուէր կառքի մը անցնիլը հովի պէս: Անկից անդին, ծառեր, մարմանդներ, կանանչութեան անվերջ հորիզոն մը:

Օր մը, իր Սէն-Բիէռ բարեկամը ըսաւ իրեն, ձեռնոցներուն հետ խաղալով:

—Ա՛լ բնաւ չէ՞ք մտածեր անցեալին վրայ:

—Ոչ, ամենեւին, պատասխանեց Լորտ Ռօչֆոր, որ տժգունեցաւ:

Սէն-Բիէռ անոր երեսը նայեցաւ ուշի ուշով:

—Լաւագոյն էր որ լռէի: Սակայն պէտք է որ կանխաւ իմանաք: Փողոցին մէջ ձեր կնոջ հանդիպեցայ, գրեթէ ձեր դրան մօտ: Կրնայ ըլլալ որ վաղն անոր պատահիք:

—Կը բարեւէի զինքը:

—Կեցցէ՛ք: Սքանչացայ ձեզ այսչափ փիլիսոփայ գտնելով:

Լորտ Ռօչֆոր կուզէր գիտնալ թէ կինը առանձի՞ն էր, ոտքո՞վ կ'երթար, ինչպէս հագուած էր եւ ի՛նչ կերպարանք ունէր: Բայց հպարտութիւնը գոցեց իր բերանը և ուրիշ բանի վրայ խօսեցաւ:

Երեք օր ետքը, դարստանէն կանչէր մուծը իջնելու պահուն, երբ չոր տերեւներն ալ լող շրջազգեստի մը շշուկէն վեր առաւ գլուխը: Սատնիկ պարագայի մէջ, ամեն շրջազգեստ նոյն շշուկը չի հաներ: Վարժ ականջի մը այնչափը կը բաւէ գիտնալու համար թէ կինը մանկամարդ և վայելչահասա՞կ էր, առանց հաշուելու փայլկնական շատ մը ծանօթութիւնները անոր բնաւորութեան և կենցաղավարութեան վրայ:

Ռօչֆոր, իրմէ տասը քայլ առաջ, սեւազգեստ կին մը տեսաւ և սիրտն սկսաւ բաբախել:

Երբ, վանդակորմին հասնելով, կինը կիսովին ետին դարձաւ և անոր ցուցուց իր կիսաքօղ նուրբ երեսը, լորտը գիտէր արդէն թէ իր կինն էր:

Թողուց որ անհետ ըլլայ ան նոյնաձեւ մշուշին մէջ, որ ատտ անդ կը մթնցնէր առաջին կազի կանթեղներուն լոյսը, և իր տունը դարձաւ...

Երբ լորտը նորէն տեսաւ Սէն-Բիէռ, ըսաւ.

—Անձնապէս ա՛լ բնաւ հոգ չեմ ըներ Լէտի Ռօչֆորի վրայ. բայց ուրախ եմ մանեաւ թողուցի այդ կնոջ, գիտնալու իմ թէ ի՛նչ կըլլէ այդ անունը: Ծառայութիւն մը ըրէք ինծի, Սէն-Բիէռ: Տեղեկութիւն առէք և ամեն բան ըսէք ինծի:

Քանի մը օր ետքը Սէն-Բիէռ եկաւ.

—Ահաւասիկ: Անունը Միսիզ Մորիս է: Առանձին կապրի, տասէ երկու քայլ անդին կը բնակի շատ յարգելի տիկնոջ մը և խոհարարուհիի մը հետ՝ այն ասորինան վայրերէն որ անկարելի է անոնց մօտենալ: Սուգի մէջ է: Ոչ ոք կ'ընդունի և իրիկունը իրբեք դուրս չելլեր:

Ռօչֆոր իր բարեկամին երեսը կը նայէր կարծես բան մը ուզելով.

—Ձեր կարծիքն ի՞նչ է:

Բայց Սէն-Բիէռ բնաւ փոյթ չէր ըներ մեկնութիւններ տալու իր բերած լուրերուն վրայ: Արդէն կ'առնէր իր գաւազանն ու գլխարկը:

—Ա՛լ պէտք չունի՞ք ինծի:

—Ներեցէք, սիրելիս: Գիտէք թէ իր հայրը մեռաւ պարտքերը չվճարած, և թէ մայրը, իր գիրքը պահելու համար դրամ չունենալով, գնաց Փարիզի մէջ ծածկուեցաւ: Եթէ, ինչպէս ըսէք, անիկա . . . առանձին է, ինչո՞վ կ'ապրի:

—Սատանան գիտէ:

—Սուրիկա ալ հասկցէք ինծի համար: Գացէք գտէք զինքը և ըսէք թէ, Լէտի Ռօչֆոր կամ Միսիզ Մորիս, ինչ որ ալ ըլլայ, կուզեմ ապահովել իր նիւթական կենցաղը:

—Կ'երթամ, ըսաւ Սէն-Բիէռ հառաչով մը:

Յաջորդ օրը նորէն եկաւ:

—Տեսա՞ք զինքը:

—Տեսայ: Ընդունեց զիս . . . խրատոր շատ քաղաքավարութեամբ: Շատ փոխուած կ'երեւայ:

—Ծերացա՞ծ:

—Ո՛հ, ոչ: Սիրուն է: Մինակ . . . իր ձեւերէն . . . իր դէմքէն . . . կը տեսնուի մտածած, տառապած ըլլալը: Մնաց որ, կը մերժէ:

—Կը մերժէ՞ իմ օգնութիւնս:

—Բացարձակ: Մօրաքոյրը տարին եօթն հարիւր ոսկի ձգած է իրեն: Կ'ըսէ թէ ատով կրնայ ապրիլ, շատ մեկուսացած, և թէ իրբեք տաղտուկ չպիտի պատճառէ ձեզ: Ըսաւ ինծի. «Լորտ Ռօչֆոր թող տըլաւ ինծի պահել իր անունը: Ինքը բարի է, բայց ինքզինքս ես պատժեցի:

—Ըսա՞ւ ատիկա:

—Բառ առ բառ . . . Բան մը չընդունելէն զատ, կ'ուզէ ձեզ դարձնել ընտանիքեան գոհար մը . . . զոր դուք տուած էիք իրեն: Ձեր մօր մէկ մանեակը կարծեմ:

—Այո, գիտեմ . . . էհ, պիտի երթամ . . . պիտի երթամ գտնեմ զինքը:

—Չգաչըցե՞ք:

—Ինչո՞ւ:

—Սեւերով շատ գեղեցիկ է:

—Կ'երազէք, Սէն-Բիէռ . . . Անցած դարձածէն հ՞ոտ: Աղէկ գիտէք որ հաշտութիւն մը անկարելի է . . . Բայց պէտք է որ նորէն տեսնեմ զինքը: Թիբեւ ախտաւոր հետաքրքրութիւն մըն է այս: Ի՛նչ կուզէք ան ըսէք: Մինչ անոր վրայ պիտի մտածեմ մինչեւ որ նորէն տեսնեմ, և եթէ չտեսնեմ, սեւեռեալ գաղափար մը պիտի ըլլայ: Ըսէք իրեն որ վաղը պիտի երթամ:

ՕԳԻՒՍԹԻՆ ՖԻԼՕՆ

(Մնացեալը վաղը)

ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՓՇՐԱՆՔՆԵՐ

ԿԱԹՆՏՈՒՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կովերու զանազան ցեղեր կան ու բազմաթիւ տեսակներ. ասոնք միեւնոյն կարողութեամբ կաթնտու չեն, այսինքն միեւնոյն չափով կաթ չեն տար:

Կաթնտուութեան կարողութիւնը՝ ցեղէ ցեղ, տեսակէ տեսակ, ընտանիքէ ընտանիք, անհատէ անհատ կը տարբերի, ուստի ցեղական քննութիւնը կատարելէ առաջ անհատակա՛ն ալ պէտք է ընել:

Կաթնտուներու ընտրութեան համար կատարուած քննութիւնք կրկնակի օգտակարութիւններ ունին, նախ եթէ շատ կաթ արտադրելու համար կը գնէք կովեր, ապահովապէս լաւագոյն կաթնտուն պիտի ընտրէք, եթէ ձեր քննութեանց մէջ չի սխալիք. երկրորդ՝ եթէ լաւ կաթնտուներ արտադրելու համար կը գնէք՝ կօգտիք դարձեալ, որովհետեւ մայրեր իրենց զաւակաց ժառանգութիւն կը թողուն իրենց կաթնտուութեան կարողութիւնը, բստ ժառանգական օրինաց:

Ձեր ընտրութեանց մէջ՝ բնաւ մի փնտռէք ձեր ընտրածին վրայ արտաքին գեղեցկութիւն, որովհետեւ գեղեցկութիւնը կաթնտուութեան կարողութեանը վրայ ո՛և է ազդեցութիւն չունի. ամենատգեղ կենդանի մը ամենալաւ կաթնտու մը կրնայ ըլլալ:

Լաւ կաթնտուն պէտք է հանդարտ ու քաղցրաբարոյ ըլլայ, ինչպէս զի բարի մայր կարենայ ըլլալ. եթէ կաթնտու կովը խենդ ու խռովող ըլլայ՝ ոչ կթողը կրնայ կթել՝ ոչ ալ հորթիկը կրնայ ծծել. այս բարուց տէր կովեր ո՛չ բարի մայր կրնան ըլլալ ո՛չ ալ լաւ կաթնտու: Բարեբաղդութիւն մ'է որ խենդ բարեխառնութեան տէր կենդանիք, միշտ քիչ կաթ կուտան՝ իրենց կաթնտուութեան կարողութիւնը ակոր ըլլալուն պատճառաւ:

Խենդ ու խռովող կովեր միսցուի համար միայն գնեցէք:

Ամեն մարդ գիտէ թէ կաթը ստինքներու մէջ կը պատրաստուի, բայց թէ ի՞նչպէս:

Ստինքները կազմուած են գեղձերէ, որք կաթ պատրաստող գործարաններն են. որչափ ժամանակի մէջ կթուած կաթը, նոյնքան ժամանակի մէջ՝ իւրաքանչիւր գեղձի արտադրած կաթի քանակութեան գումարն է. այս գումարը համեմատական է գեղձերու թուոյն, ուրեմն քանի գեղձերու թիւը շատ ըլլայ ա՛յնքան շատ կաթ կը պատրաստուի, հետեւաբար կաթի քանակութիւնը համեմատական է ծծերու մեծութեան ու տարածութեանը, բաւ է որ ծծերու ծաւալը կազմուած ըլլայ գեղձերէ եւ ոչ ուրիշ տարրերէ:

Պիտի պատահիք շատ անգամ խոշոր ծծեր ունեցող կովերու որք քիչ կաթ կուտան՝ փոխանակ շատ տալու. պատճառը սա է. այդ տեսակ ծծեր իրենց մէջ շատ քիչ գեղձ կը պարունակեն և կազմուած են ուրիշ օտար տարրերէ: Այս գէշ կազմութիւնն ունեցող ծծեր դիւրութեամբ կը զանազանուին լաւերէն:

Գէշ կաթնտուներու ծծերու ծաւալը կթուելէ վերջը չի պզտիկնար, եթէ ձեռօք շօշափէք ամուր (կարծր) են և առաձգականութիւն չունին, մինչդեռ լաւ կաթնտուներու ծծերը կթուելէ վերջը կը պզտիկնան, կը կակուղնան և եթէ ձեռօք սեղմէք՝ առաձգական ըլլալով աւելի կը պզտիկնան թողլով սպունգային զգեցութիւն մը ձեռաց վրայ:

Ծծերու ձեւերն ալ կենդանեաց տուած կաթի քանակութեանը վրայ ազդեցութիւն ունին. երկու տարբեր ստինք, որք ձեւով միայն կը տարբերին և ոչ կազմութեամբ, իրենց արտադրած կաթի քանակութիւնն ալ կը փոխուի: Եթէ տեսնէք կով մը որուն ծծը կլոր, հաւաքուած (ինքիր վրայ ժողուած) ու կախուած է՝ բսէք թէ ծծի կոյտը պզտիկ է. անխոստած հետեւցուցէք թէ՝ այդ ստինքի տէրը գէշ կաթնտու մ'է. ասոր հակառակ, եթէ պատահիք ուրիշ կովու մը՝ որուն ստինքը ժողուած չէ, ոչ ալ կախուած, այլ կը տարածուի ու կ'երկարի մինչեւ փորին ներքեւը, բսել է ծաւալը մեծ է ու գեղձային դրութիւնը զարգացած, հետեւաբար լաւ կաթնտու մ'է:

Կովերու ծծը երկու մեծ գեղձակոյտէ բաղկացած է, որք իրարու կցուած են. միջին գիծ մը երկու գեղձեր կ'որոշէ. լաւ կաթնտուի մը ծծի գեղձակոյտները միեւնոյն տարածութեամբ պէտք է ըլլան. ստունձեւ սկաւառակի մը ձեւ պէտք է ունենան, կանոնաւոր եզրերներով պէտք է շրջապատուած ըլլան, պտուկները պէտք է քառակուսի մը ձեւացնեն և ճիշդ անկիւններուն վրայ դրուած ըլլան. դարձեալ պտուկները գեղձակոյտի (ծծին) ներքին ու արտաքին եզրերէն հաւասար հեռաւորութիւն պէտք է ունենան:

Մեր թուած պայմաններով կազմուած ծծը, երբ լեցուի կաթով՝ դէպի ետ կը ցցուի, որ լաւ նշան մ'ալ է:

Կովերու չորս պտուկները միայն կը կթուին, բայց ունին աւելորդ պտուկներ ալ, որք ---- կըսուին ու չեն կթուիր, սաւս պտուկները գեղձակոյտի արտաքին մասին վրայ, այսինքն ծծի ետեւի կողմը կը գտնուին, երբ ասոնց ծայրերուն վրայ ծակեր գտնուին՝ կաթնաբեր խողովակներ ունենալնին կը ցուցնեն, լաւ կաթնտուները ճանչնալու նշաններէն մին ալ այս ծակերու գոյութիւնն է:

Կաթնաբեր խողովակներ կը վերջանան գեղձերու մէջ որք կաթ պատրաստելու ճշմարիտ գործարաններ են, քանի գեղձերու թիւը մեծ ըլլայ, այնքան երակային բաժանումը շատ կըլլայ, որով կաթի արտադրութիւնն ալ առատ:

Երակային արեան շրջանելու համար, փորերակ անունը պիտի տամ այն երակին, որոյ մէջ կը վազեն ծծի ներքին մասանց բոլոր երակները:

Փորերակը կը սկսի ստինքի ներքին մասին հասած տեղէն, սողալով իրանի վրայէն կ'երթայ կը մտնէ ծակէ մը փորին մէջ:

Գեղձակոյտի իւրաքանչիւր գեղձը մէկ մէկ փորերակ ունին, որք իրենց համար առանձին ծակեր ունին փորի ներքեւը, այս ծակերը կը գտնուին փորերակի վերջացած տեղը՝ փորին ներքեւը. դիւրութեամբ գտնելու համար փորերակի մօտ ծակը՝ ծծէն սկսեալ շօշափելով հետեւեցէք ուղղութեանը. երբ երակը հատնի՝ վերջացած տեղն է ծակը, եթէ մատովնիդ հրէք, ներս կը մտնէ մատերնիդ, այդ ծակին Ֆրանսայի հողագէտք կաթի [illegible] անունը տրուած են:

Կաթի ներքնադրան տրամագիծը կը փոփոխի անասունէ անասուն, այդ ծակն երակի մեծութիւնը կամ պզտիկութիւնը կը ցուցնէ:

Կենդանեաց ծծը որչափ շատ արիւն ստանայ այնքան շատ կաթ կուտայ. ուրեմն կաթի ներքնադուռը կամ ծակը որչափ մեծ ըլլայ, փորերակն ալ այնքան մեծ կըլլայ, հետեւաբար կենդանին ալ լաւ կաթնտու:

Լաւագոյն կաթնտուներու փորերակը և կաթի ներքնադուռը միայն զոյգ կըլլան:

ԳԱՐԵԳԻՆ Գ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

Շէյլի

ԾԽԱԽՈՏԻ ԴԷՄ

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՆ

Երիտասարդաց ծխելու սովորութիւնն օր քան զօր կ'ընդհանրանայ, որու հետեւանքն է աչաց տկարութիւն, մարսողութեան ցանցառութիւն եւ ուրիշ զանազան ախտանիշներ որք հանապազ երեւան կուգան ջիղերու եւ մարմնոյն այլ և այլ մասանց մէջ: Մինչեւ որ կրթութիւնը չսուսցանէ երիտասարդաց՝ առողջութեան կենաց մէջ ունեցած ամենամեծ դերը եւ չներշնչէ անոնց մարդավայել գաղափարականով ապրելու կերպը, ամեն տեսակ միջոցք զայս բառնալու անօգուտ պիտի լինին:

ԼԱՆՍԷՆԹ (Բժշկական Թերթէն)

* * *

Ծխախոտի ունէ կերպ կիրառումն է այնպիսի սովորութիւն մը, որ լաւագոյն է չվարժուիլ անոր, եւ եթէ անգամ մը վարժուած է մարդ, լաւագոյն կերպն է ընդ փոյթ զայն թողուլ:

Տօք. Ռիչարտսըն

* * *

Որչափ քիչ անգամ ծխող մէկը կը խորհի թէ կը ծխէ՝ ապագային այդ ծուխին գերի ըլլալու համար:

Բրօֆ. Բէրէ

* * *

Կարծեմ շատ քիչեր կան որք շատ կամ քիչ չվնասուին ծխախոտի գործածութեամբ: Տղայք, մինչեւ իսկ ամենալաւ դպրոցաց մէջ, ծխելու սովորութիւն կը ստանան խորհելով թէ այդ հաճոյական և մարդավայել բան մ'է եւ շատ անգամ այն գէշ օրինակէն կը քաջալերուին զորս իրենց մեծեր եւ ուսուցիչք կը ցուցնեն անոնց:

Սըր Պէնճամին Պրօտի (Նախկին բժիշկ Անգլիոյ Թագուհւոյն:)

* * *

Ամեն օր նորանոր ապացոյցներ երեւան կ'ելլեն որք աւելի զօրեղ կերպով կը հաստատեն հաւատալու թէ ծխախոտի գործածութիւնը, մանաւանդ երիտասարդաց մէջ, անոնց ֆիզիքական կորովը կապառէ, ստամոքսներն իրենց գեղեցկութենէ և կայտառութենէ զրկելով:

Ֆրէնսիս Բլօղ

* * *

Ծխախոտը թունաւորիչ, ապականիչ և կործանիչ թշնամի մ'է մարդոց:

Ա—էկէս Հօվէր

* * *

Երբոր Իսահակ Նեւտոնի ծխախոտ մատուցանեցաւ գործածութեան համար, նա խոհուն մերժեց զայն խորհելով որ այդ սնոտի նիւթն ստրկական պիտոյից կարգը պիտի անցնի երբ վարժուի անոր գործածութեան:

Իմ գաղափարովս, մարդ կատարեալ առողջութիւն կրնայ ստանալ ի սպառ հրաժարելով ըմպելիքէ և ծխախոտէ:

Եդուարդ Հանլան

* * *

Ծխող մարդ մը չկրնար խուսափիլ ծխախոտին պարունակած թոյնէն, և երբ ծխէ, այդ թոյնը կը ներշնչէ և այդու բովանդակ մարմնոյն մէջ կը ծաւալի:

Տօք. Մօրըլ Հօլ

* * *

Իմ բազմամեայ փորձառութեամբս կը տեսնեմ որ շատերու անմարսողութիւնք և լեարդի հիւանդութիւնք ծխելէ առաջ կուգան:

Տօք. Բօնէքօֆ

* * *

Ափիոն, ծխախոտ և ոգելից ըմպելիք թմբեցուցիչ են, սոքա կը կործանեն ջղային դրութիւնն:

Տօք. Կրէնֆրօր

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Ն. [illegible]
Ի ԲԵՐԱ — Ի ՊՈԼԻՍ
Մեծ փողոց 283 — [illegible] 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գնահատելու համար Բերայի եւ շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն եղած են գնահատակ իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա: Այս նոր հաստատութիւնը լուսանկարչական ամենայարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար բարեկամներուն, ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած: Գործածուած գործիներս ունին վերջերս հնարուած մեքենաներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւնները, այնպէս որ ամեն մարդ կրնայ իր լուսանկարն քաշել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամենէն պզտիկ մեծէն մինչեւ բնական մեծութեամբ:

Երեսնամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ ըլիշէներս լաւագոյնն պիտի յաջողին:

Այս բաժիններուս ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափագ յայտնուի, փորձ մը հանել տալ՝ լիապէս համոզուելու համար:

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ պայծառ օդին:

Գիները համեմատաբար չափաւոր են:
842 — 10—100

Տես Դ. երես Վ. Փօլաճեան եւ Բրգիկեան վաճառատան ազդը:

ՏՕՔԹ. ԵԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանաստըր ճամբուն թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազնին և մասնաւոր հոգածութեամբ: Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ը. Թ.) աղքատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է:

Յիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշդիւ կ'անուանէ ներքին հիւանդութեանց տեսակն, որմէ կախում ունի, կարճ միջոցի մէջ հիւանդաց բուժումը:
793 — 14—30

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

«Կեանքի երիտասարդացում և երկարացում Կոտինօ Էլիքսիրով, միակ անվտանգ դարման ընդդէմ «Անկարողութեան»: Ուզեցէք Էլիքսիր Կոտինօյի վարչութենէն, Փարիզ, Ս. Լազար փողոց, թիւ 7, բացատրիչ տետրն, որ պիտի ղրկուի ձրիապէս:

Սրուակը՝ 20 ֆր. 3 սրուակը 50 ֆր.

Կը վաճառուի ի Տրապիզոն, յանձնակատար Պ. Պ. Բուսի եղբարք:

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ բոլորովին զերծ ըլլալով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատկ ժեանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ անուանուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ մակնուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գինով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը: Ի Ղալաթիա օտ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գինետուները: Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները: Ղալաթիա Դօմինիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը: Վօյվօտա փողոց թիւ 9, Քիրէջճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը: Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զբօսարանը: Մումխանէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Օրիենտ խանութը: Թօփխանէ Խմավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը: Կամուրջին վրայ Պոսֆորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Մէհմէտ Թոսթիի խանութը: Նէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12: Ի Պոլիս Համօբալը խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24: Մեծ Շուկայ Մանիփաթճըլար փողոց Թօբալըեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Համօբալը շուկային մէջ թիւ 10: Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 57: Ղալաթա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլիսէի թիւ 6 խանութը: Հալէպ Շարշըի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շարքառվաճառ Հաճի Սաքիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Ալամանի թիւ 40 մթերանոցը: Ի Գում-գաբու Սկսափոն ճատտէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը: Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարուքսայի թիւ 113 զբօսարանը:

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ: 691

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէ իչուն ալընաճագ Բէշիտ Մըըըը բիլինճինին գարարը գալթիսի իչուն Թըշրինը էվվէլը րումինին 24ինճի բազար կիւնի վիլիլէճէկինտէն Թալիպ օլանլարըն էէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէի ճէլիլէյի մէզքիւրէյէ մուրաճաաթլարը իլան օլունուր.
13 Թըշրինը էվվէլ 309 — 1—3

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱԼՖՕՐԻՈԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 345, ՊՕՆ ՄԱՐՇԷԻ ԴԻՄԱՑՕՔ

Բալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանելու հասարակութեան թէ Փարիզէն ստացած են կանանց համար մեծաքանակ նորաձեւութիւններ, ինչպէս, շրջազգեստի համար յայտ գեղեցիկ մետաքսեայ կերպասներ, բուրդէ բազմազան կերպասներ, շալեայ, բլիւշ և ուրիշ շատ ճոխ նիւթեր՝ բարձր նորաձեւութեան վերաբերեալ:

Բալֆօրուլօ եղբարց տունը նպաստաւոր կերպով ծանօթ է հասարակութեան իբրեւ ընտիր եւ լաւ նիւթ մատակարարող. հիմայ, Բալֆօրուլօ եղբարք փափագելով որ իրենց ապրանքներ աժանութեան կողմէ ալ նախամեծար համարուին հասարակութենէն, շատ չափաւոր գիներ նշանակած են:

Այս տունը մասնաւորապէս կը յանձնարարուի իր այն սիրուն մետաքսեղէններուն համար, որոցմով հարսի զգեստներ կը շինուին:

ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ ՇԱՏ ՉԱՓԱՒՈՐ — 1—20

ԳՈՆԻԱՔ

Ա. եւ Ի. եւ Ե. ՄԻԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱԶԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՅԱՆՁՆ ԱԿԱՏԱՐ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892) ԱՐՔՍՒՆԵԱՑ Ն. Թ. Ք. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Գրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ որոց անուանքը տեսնուին խրոքանչիւր շիշի վրայ փաթթուած վկայագիրներուն մէջ.

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլի սկիզբը. 12,314 ՍՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՈՆԵԱՔ հաւաստեալ՝ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն Բանելլինիոնի, Խըտիվիյէի, Լոյտի, Ֆրէսինէի, Մէսաժըրիի, Իտալական Ֆլորիյօի շոգենաւային ընկերութեանց.

ԱՌԱՔՄՈՒՆՔ.—Եգիպտոս, Կարմիր ծովուն եզերք (Սուաքիմ, Մասուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Ատէն՝ Արաբիոյ, Պէյրութ, Լաթաքիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուսամ, Սագըզ, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլի, Տարտանէլ, Այնօրօս, Սէլանիք, Փորթօլաղօ, Գավալա, Տէտէ-Աղաճ, Կ. Պոլիս, Օրտու, Սինօպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռուսաստան, Իպրայիլ, Կալաց, Սուլինա, Քէօսթէնճէ, Մէտուն, Ալպանիա, Թրիէստ (Գերմանիոյ համար) այսինքն.

Փանելլինիոնի շոգենաւերով սնտուկ 4,042 տակառ 94.—Խըտիվիյէի շոգենաւերով սնտուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական շոգենաւերով սնտուկ 1,729 տակառ 47.—Լոյտի շոգենաւերով սնտուկ 436 տակառ 6.—Ֆլորիօի շոգենաւերով սնտուկ 185 տակառ 7.—Ֆրէսինէի շոգենաւերով սնտուկ 174.—Մէսաժըրիի շոգենաւերով սնտուկ 44: Գումար ընդ ամենը սնտուկ 12,314, տակառ 219:

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ ուղղութեան ցամաքան ճանապարհաւ առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ:

Գոնեաքի տարեկան ընդհանուր սպառումն օտար երկիրներուն մէջ 1,000,000 ֆրանքի արժողութեան. ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՑԱՄԱՔ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ: Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 Ֆրանք. Այս գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց բոլոր տեսակները խաղողի հարազատ գինէ: Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող: Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին: 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԵԼՈՍ, (ԱՑԳԻ)». Ի ՊԻՐԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ · ՆՈՐԹ ՀՐՈՒՄ ԷՆՏ ԼԼՈՅՏ

[illegible] 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11 141 290 · [illegible] 1891 [illegible] 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ [illegible] 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 146,418 · [illegible] 1891 [illegible] 1,099 000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

[illegible] 500,000 · [illegible] 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Պէնկմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 9 և 10 ու սենեակներն, առ Գ. ՅՈՎԻՒՆԵԱՆ Ց ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ, Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան:

ԻԼԱՆ ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

5րնճի Օրտուի հիւմայունեան Նապլուսասա պոլուկնան սաափրը չաճաննինն խոսբէսի իչունի 1 սէնէ զարֆընտա լիւզումը օլուպ մաճալինճէ մէվքրի միւնագասայա գօնուլան 22 գուէմ երգաքըն ի. Թասընա Տէրաասուխէ Թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 20 2—3

Նիզամիէ էրզաք անպարը իչունի միւպայեա օլունաճագ օլան 2000 սանտըգ կազըն պէնէր սանտըղը 23 գրչ. ա Թալիպի էօնտէսինտէ օլուպ իչլու Քըլրինի էվվէլը բուվինին 16ընճը ճումաա իրթէսի կինի զարարր գաթ'ի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կինի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթիլէ իխասընա Թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 21 2—3

116 սանթիմէգրօ արզընտա գանավաչօ մէդրօ 50,000 իլա 60,000, պէհէր մէդրօսը 2 գրչ. 14 փարա, Լէվատիճ քեարը նիւն չորապ չիֆթ 10,000, պէհէր չիֆթի 3½ գրչ.

Չինճի Օրտուի հիւմայուն իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլան պալասէ մուրագգամ 2 գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագամասը իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ պուլունուպ միւնագասայարընա ակվամ օլունաճաղընտան Ֆիյաթընըն Թէնզիլի իլէ իխասա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլտնտան իթիպարէն նիհայէթ 1 հաֆթա խիթամընա գատար մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 19 3—3

ՊԻՆԱ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՆ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան այ դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դժուարահաճ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան Ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայէն և ժամ առ ժամ [illegible] օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ զօրութիւնն [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] 614

ՏԻԳ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏ ՄՆԱՒՈՐԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքշուէ լինալը արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաաստուի ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց: (Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 114

ԿԱՀ ԿԱՐԱՍԵԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ

Բէյ-Օղլու Էօֆողյ Բիւ- 27 և Սէրքէճի [illegible] Աճէմ խանի դէմ Բիւ- 14

Որպէս զի աւելի լաւ տեսակէ եւ աւելի աժան գնով ապրանք վաճառենք մեր այն յաճախորդաց որք պիտի դիմեն Վ. Ա. Գօլօլեան եւ Քրթիկեան անուամբ ամէն առաջ մեր հաստատած վաճառատունն ի Պոլիս Բիզա փաշա Եօղուշը թիւ 27, մեր պաշտօնեաներէն մէկուն անձամբ զըկելով այցելել տուած ենք Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Փարիզի, Լիօնի, Լոնտոնի, Իտալիոյ և, այլ տեղերու գործարանները եւ հետեւեալ ապրանքները գնած ենք կանխիկ:

Թաւիշէ զարդարան կերպասներ, պատռողներ, մէկ կտոր Թաւիշէ կտորներ, Թալիգալական կտորներ, մետաքսէ կտորներ եւ այլն: Կահ կարասեաց համար մետաքսեայ կերպասներ (պորտժեր, մետաքսեայ Թաւիշներ, մետաքսեայ «Ռէփս», «Փանթէզի» եւլն. ծաղկեակար բանուած Թաւիշներ, բուրդէ «Ռէփս» եւ այդ կարգի կահ կարասեաց յատուկ կերպասներ: «բլիւշ»ներ, վարագոյրի համար Թիլեր, սեղաններ եւլն. Նոյնպէս այդ կարգի լաւ տեսակէ ապրանքներ: Հաւաքում գոյացուցած ենք թէ մեր այս ապրանքները տեսակի, լաւութեան եւ աժանութեանը համար պիտի արժանանանք հանրութեան համակրութեանը: Ցարգոյ յաճախորդաց համար Բիզա փաշա խան գտնուած վաճառատունէն զատ Պապը Սէրասքէր ճամբէ Աճէմխանին տակ թիւ 14 ուրիշ վաճառատուն մըն ալ բացած ենք: Այդ երկու վաճառատանց մէջ պաշտօն կոչած ենք մէկ քանի ճարտար կահագործներ: Կը սպասենք որ ազգոյ հասարակութիւնը բարեհաճի այցելել մեր մեծերանոցները: 810 12—30

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

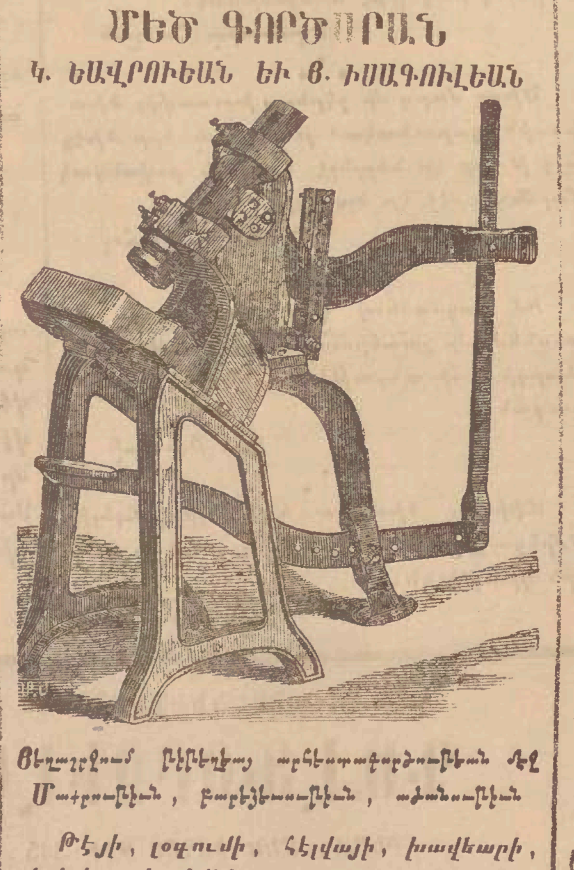

Ցելլլուլոյտ Բիրքեթ- [illegible] Մ[illegible], Բալքեն[illegible], [illegible]

Թեյի, լօգումի, հէլվայի, խավիարի, բէշէլի, խանձելի, չաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բազում սիրտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով,

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կաներ, պարտէզի գոյլեր, լուացարաններ, եւլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած:

Դիւրամաշելի ամենուն:

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին: 719

Պահչէ-Գաբու, Բաւիմ Բաշա խանի դէմը:

ԹԻՒ 4711

D'EAU DE COLOGNE
No 4711

ԱՄԵՆԷՆ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՊԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

ԱՄԵՆԱՀԱՐԱՍՏ ՑԵՂ ԱՄԵՆԱԿԱՏԱՐԵԱԼ ՇԻՆՈՒԱԾ ՀԱՄԱՐ ԼՈՒԱՑՈՒԻ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՐԵՐ

Օ ՅՏՐ ԲԱԼՈՆԵՐ

(Պիտակ կապոյտ-ոսկի)

FERD. MULHENS, COLOGNE

Ծանչցուած իբր

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ

Կը գտնուի հոտեղինաց ամեն վաճառատուններու մէջ: 844 4—48

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

[illegible] Լիվըրփուլ և Նիւ-Եորք [illegible]

Անուանք	Տօն.	Անուանք	Տօն.
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	3874
[illegible]	7268	[illegible]	2408
[illegible]	5587	[illegible]	2398
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2166
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2246
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2144
[illegible]	[illegible]	[illegible]	899
[illegible]	1876	[illegible]	1855
[illegible]	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալ

Thomas C. Joly

Ալիքսիտոնեա խան թիւ 40:

17 [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիա երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք

Բ. » 175 »

[illegible]

[illegible] ուղեւորութեան [illegible] տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալ

ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԵԹԷԼ

477 [illegible]

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանէ փողոց, Բիւ- 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Լիֆի»	»	111,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱՆ:

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Ֆաւլբրեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ: 690

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՆ ԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Այաղ ինող ները, ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամէն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մէկանաց և Զրգային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով:

TRIPLEX IN ENUM: SANITAS
VIANDE
QUINA
PHOSPHATES

ՔԻՆԱՅԻՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇԱ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ, ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժասպառութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կրելէն նեղեալ են մեր օրերս:

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթօր Հիւկօ փողոց 14—ԼԻՈՆ 438

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԳԻՒՍԹ ՊԱՅԷԼԱ Ղալաթիա, Մաճառի, Թ. և 86. փերքաղանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով:

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն. եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօայէլ Վինտզորի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան առենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափին եւայլն: Այս դեղ, որուն տեղը չէ գրուած արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է. Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է. Փափաքողաց պիտի ղրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի: Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով:

Վինտզորի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ: Այս եւս կը ծախուի Ռօայէլ Վինտզորի ծախուած տեղերը:

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Բոլոր տարուան յաջողութիւն յիտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Չքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1880ի Մէլպուռնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի մէջ. Զանազան ցուցահանդէսներուն մէջ:

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի երբ գլխաւոր դարմանական ճաշակ սովորական ըմպելիներէն ճաշակուած է, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի.

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և միլամաղձութիւնը:

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէնուն գերագոյն, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ երբ ախորժակը չունիք յետոյ, ագդու մարսողական է, կարելի է խառնել զայն վերմութ, գինի, րէյմի ջրոյ և խաշումի հետ:

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր առեւտրաւաց նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով:

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՒՐԻ և ՌԷՃՋԻՕ 2218

COMP[illegible] RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

11/23 [illegible]

12/24 [illegible]

13/25 [illegible]

13/25 [illegible]

14/26 [illegible]

[illegible] 1164 [illegible] 905

[illegible] ՆԱՐԳԻԼԵԶԵԱՆ [illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	1500	[illegible]	3300	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1400	[illegible]	1000
[illegible]	2000	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2500	[illegible]	2400	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	1500	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2000	[illegible]	2200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1200	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1500	[illegible]	2600
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4200	[illegible]	900
[illegible]	4500	[illegible]	5500	[illegible]	5000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000	[illegible]	5000
[illegible]	1500	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	3000	[illegible]	1000	[illegible]	1000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	900
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	300
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1500	[illegible]	140
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	130
[illegible]					9000
[illegible]					4000
[illegible]					4100

[illegible]

Դիմել առ [illegible] ԵՒ ՈՐԴՒՈՑ

[illegible] 17 18 [illegible]

401 [illegible]

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Մէյտէրէնէ [illegible]

Անուանք	Տօնն.	Անուանք	Տօնն.
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3260	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	700

Դիմել առ Փ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.

Ուիթօլ խան

ՀԻՊՈՒ ՄՕՍ և Ընկ.

292 [illegible]

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ